KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE NOVÝ ŽIVOT

2024 - 2030

www.novyzivot.sk

Názov dokumentu:	Komunitný plán sociálnych služieb obce Nový Život na roky 2024 - 2030
Územné vymedzenie:	Trnavský kraj, okres Dunajská Streda, obec Nový život
Dátum schválenia KPSS:	
Verzia:	1.0
Publikovaný verejne:	Áno
Vypracoval:	GEMINI GROUP

Obsah

Zoznam použitých skratiek....4
Príhovor starostky....5
Úvod....6
Teoretická časť....8
1. SOCIÁLNE SLUŽBY, KOMUNITA, KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE....8
2. CIELE, ZÁSADY A PRINCÍPY KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA....10
3. SUBJEKTY KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA....12
4. LEGISLATÍVNE NORMY A STRATEGICKÉ DOKUMENTY....14
5. KOMPETENCIE OBCE V OBLASTI POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB....16
Analytická časť....18
6. ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH ÚDAJOV....18
7. ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU V OBLASTI POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB....34
8. SWOT ANALÝZA....35
9. VYHODNOTENIE PLNENIA PREDCHÁDZAJÚCEHO KPSS....37
10. VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU…… 37
Strategická časť....41
Návrh stratégie rozvoja....42
Realizačná časť....49
Monitorovanie a hodnotenie....49
Záver....51
Zdroje....52

Zoznam použitých skratiek

BD – bude doplnené

EÚ – Európska únia

KPSS – komunitný plán sociálnych služieb

OcÚ – obecný úrad

OZ – obecné zastupiteľstvo

PHRSR – program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja

SODB, SODB 2021 – Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021

SR – Slovenská republika

ŠÚSR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

ŤZP – ťažko zdravotne postihnutí

UoZ – uchádzač o zamestnanie

ÚPSVaR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

VÚC – vyšší územný celok

VZN – všeobecné záväzné nariadenie

Príhovor starostky

Vážení občania,

komunitné plánovanie sociálnych služieb je jednou zo základných metód riadenia rozvojových procesov samosprávy. Jedná sa o otvorený proces zisťovania potrieb občanov a sumarizácie ľudských a materiálnych zdrojov a zdrojov obce. Hlavným cieľom je prispôsobenie sociálnych služieb miestnym špecifikám a potrebám občanov. Výsledkom tohto procesu je komunitný plán sociálnych služieb, ktorý Vám predkladáme.

Komunitný plán sociálnych služieb našej obce je spracovaný na obdobie rokov 2024 - 2030. Obec Nový Život si tak plní povinnosť, ktorá vyplýva zo zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní.

Hlavným cieľom komunitného plánovania je vytvorenie kvalitných, dostupných a adresných sociálnych služieb. Som presvedčená, že nový komunitný plán efektívne zacieli pozornosť na tie sociálne služby, ktoré naša obec potrebuje.

Na záver mi dovoľte poďakovať sa všetkým, ktorí svoj čas, osobné úsilie a vedomosti venovali príprave a spracovaniu komunitného plánu. Verím, že sa nám podarí úspešne naplniť každý zo spoločne plánovaných zámerov.

Mgr. Alžbeta Meszárosová,

starostka obce Nový Život

Úvod

Komunitný plán sociálnych služieb obce Nový Život na roky 2024 – 2030 (ďalej aj ako „KPSS“ alebo „komunitný plán“) je strategický dokument, ktorý logicky nadväzuje na Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nový Život na roky 2023 – 2030 (ďalej aj ako „program rozvoja“), pričom spomedzi troch oblastí – hospodárskej, sociálnej a environmentálnej, na ktoré sa program rozvoja zameriava, je komunitný plán orientovaný výhradne na sociálnu oblasť, predovšetkým na oblasť poskytovania sociálnych služieb. Zatiaľ čo v programe rozvoja je každá z 3 oblastí špecifikovaná iba prostredníctvom základných informácií a súvislostí, komunitný plán rozpracováva detailnejšie existujúci stav a potreby týkajúce sa oblasti poskytovania sociálnych služieb. Vzhľadom na rozsah programu rozvoja, ktorý je limitovaný metodikou, nie je možné v tomto základnom strategickom dokumente obsiahnuť celú problematiku všetkých troch vytýčených oblastí, preto je každá ďalej rozpracovávaná v ďalších, parciálnych dokumentoch. Pre sociálnu oblasť je jedným z takýchto dokumentov práve komunitný plán sociálnych služieb. Proces tvorby komunitného plánu ako aj jeho následné aktualizácie možno súhrnne označiť za **komunitné plánovanie**.

Komunitné plánovanie predstavuje jednu zo základných metód riadenia rozvojových procesov, vďaka ktorej je možné sociálne služby naplánovať tak, aby zodpovedali lokálnym špecifikám a potrebám konkrétnej skupiny občanov. Komunitné plánovanie možno chápať tiež ako otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov, resp. ako proces hľadania najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb. Výsledkom komunitného plánovania je **komunitný plán**, ktorý opisuje súčasnú situáciu v oblasti poskytovania sociálnych služieb na jednej strane a pomyselný, ideálny stav na druhej strane, pričom tento ideálny stav vznikol ako výsledok konfrontácie neobmedzených potrieb s obmedzenými možnosťami.

Povinnosť obce mať vypracovaný komunitný plán vychádza zo **Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.** Okrem toho KPSS vychádza z viacerých legislatívnych noriem, strategických dokumentov a nariadení, ktorých zoznam uvádzame v časti venovanej východiskám KPSS. Komunitný plán obce Nový Život na aktuálne plánovacie obdobie bol vypracovaný za pomoci predstaviteľov a obyvateľov obce, poskytovateľov sociálnych služieb ako aj odborníkov a organizácií pôsobiacich v obci. Vďaka spolupráci viacerých strán je komunitný plán verným odrazom skutočnosti umožňujúcim samospráve lepšiu orientáciu v potrebách obyvateľov, čo prispeje k ich rýchlejšiemu a efektívnejšiemu napĺňaniu.

Predkladaný komunitný plán pozostáva zo štyroch hlavných častí. V rámci **teoretickej časti** je špecifikovaná podstata sociálnych služieb a komunitného plánovania, sú tu uvedené základné črty ako aj subjekty komunitného plánovania a tiež legislatívne normy a strategické dokumenty, z ktorých KPSS vychádza. V **analytickej** časti je uvedený podrobný súčasný stav v sociálnej oblasti, analyzujú sa socio-demografické kvantitatívne údaje a jednotlivé kategórie cieľových skupín. Taktiež sa analyzujú dostupné sociálne služby poskytované v obci a sumarizujú silné a slabé stránky, príležitosti a hrozby pre

obec(tento rozbor je nazývaný aj SWOT analýza). V **strategickej časti** je definovaná vízia obce a sú tu navrhnuté konkrétne opatrenia na jej dosiahnutie ako aj rozpočet potrebný na realizáciu navrhnutých opatrení. **Realizačná časť** bližšie vysvetľuje časový harmonogram realizácie KPSS, hodnotenie a monitorovanie činností počas ich priebehu. V prípade, že sa samospráva bude držať cieľov, postupov a termínov zvolených v komunitnom pláne, existuje vysoký predpoklad rastu kvality, rozšírenia portfólia a zvýšenia adresnosti sociálnych služieb v obci Nový Život.

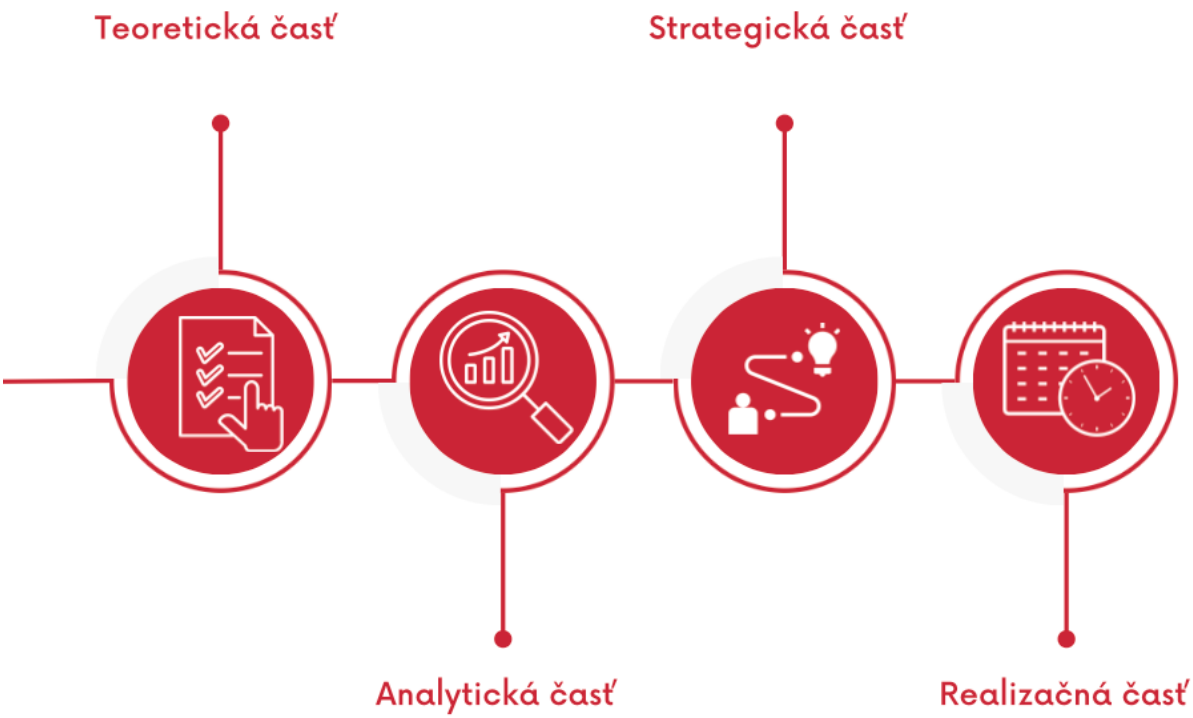

Teoretická časť

1. SOCIÁLNE SLUŽBY, KOMUNITA, KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE

Sociálne služby možno charakterizovať ako súhrn širokého spektra činností, prostredníctvom ktorých je poskytovaná pomoc ľuďom nachádzajúcim sa v nepriaznivej sociálnej situácii, ak si sami nedokážu zabezpečiť základné životné potreby alebo potrebujú pomoc z iných vážnych dôvodov. Podstatou sociálnych služieb je zabezpečiť osobám určitý životný štandard, ale aj zmierňovať rozdiely v príjmoch či v sociálnom postavení.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov definuje **podľa druhu** sociálnej služby nasledujúce sociálne služby, ktoré je možné poskytovať a prijímať na území Slovenska:

A. sociálne služby krízovej intervencie, ktorými sú:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
    - 2.1. nízkoprahové denné centrum,
    - 2.2. integračné centrum,
    - 2.3. komunitné centrum,
    - 2.4. nocľaháreň,
    - 2.5. útulok,
    - 2.6. domov na polceste,
    - 2.7. zariadenie núdzového bývania,
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

B. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú:

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v Zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života,
4. služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života v Zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
5. služba včasnej intervencie.

C. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, ktorými sú:

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, ktorými sú:
    - 1.1. zariadenie podporovaného bývania,

1.2. zariadenie pre seniorov,
1.3. zariadenie opatrovateľskej služby,
1.4. rehabilitačné stredisko,
1.5. domov sociálnych služieb,
1.6. špecializované zariadenie,
1.7. denný stacionár,

2. domáca opatrovateľská služba (ďalej len „opatrovateľská služba"),
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnícka služba,
6. sprostredkovanie tlmočníckej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok.

D. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, ktorými sú:

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

E. podporné služby, ktorými sú:

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Vyššie uvedené sociálne služby možno účelne a vhodne spájať.

Z hľadiska formy poskytovania rozlišuje zákon o sociálnych službách sociálne služby ambulantné, terénne a pobytové. **Ambulantná** forma sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta sociálnej služby. **Terénna** forma sa poskytuje fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí, prípadne prostredníctvom terénnych programov. Pobytová forma sa poskytuje, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. **Pobytová** sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba.

Pre objasnenie podstaty komunitného plánovania sociálnych služieb je potrebné charakterizovať pojem **komunita.** Ide o skupinu osôb, pre ktorú je príznačný určitý znak alebo súbor znakov, pričom tieto sú vo všeobecnosti vnímané ako typické. Obec, mesto, mestská časť sa považujú za základnú občiansku komunitu. Osoby žijúce na území jednej samosprávy majú spoločné bydlisko, využívajú tú istú infraštruktúru a do istej miery majú aj príbuzné potreby. Samospráva v záujme občanov vstupuje do kontaktu so štátom, a tak vzniká spleť vzťahov: samospráva – štát, samospráva – občan, štát – občan, pričom jasne definované vzťahy medzi týmito subjektmi môžu byť výrazne dynamizujúcim prvkom rozvoja celého systému sociálnej starostlivosti. Vo vzťahu štát – samospráva bola

samosprávam udelená povinnosť mať vypracovaný komunitný plán sociálnych služieb ako základný nástroj komunitného plánovania.

Komunitné plánovanie poskytuje odpoveď na otázku, aké sociálne služby a v akom rozsahu je potrebné vytvoriť na určitom území, ako by tieto služby mali byť rozmiestnené a aké personálne, materiálne a finančné zdroje sú na to k dispozícii. Uvažovanie nad týmito súvislosťami je významné z hľadiska uspokojovania súčasných, ale aj prognózovania budúcich sociálnych potrieb, zvyšovania kvality života obyvateľov či prognózovania tvorby pracovných miest. S ohľadom na dynamické, neustále sa meniace prostredie je náročné naplánovať niektoré procesy a s nimi súvisiace finančné náklady presne, avšak podstatou komunitného plánovania je ich aspoň odhadnúť, pretože inak by bolo konanie samosprávy v tejto oblasti nekoordinované a neefektívne. V kontraste s uvedeným je snaha o poskytovanie:

- väčšieho množstva sociálnych služieb,
- širšej škály sociálnych služieb,
- kvalitnejších sociálnych služieb,
- sociálnych služieb, ktoré budú bližšie k občanom, a práve takto fungujúci systém zabezpečí komunitné plánovanie a konanie samosprávy v súlade s ním.

2. CIELE, ZÁSADY A PRINCÍPY KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

Komunitné plánovanie má svoje opodstatnenie z viacerých dôvodov. Predovšetkým, umožňuje samospráve riadiť procesy v sociálnej oblasti efektívne. Tento benefit je však iba parciálny. Konečným **cieľom** komunitného plánovania je:

- posilňovať sociálnu súdržnosť obyvateľov,
- predchádzať sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín,
- opäť začleniť do komunity tých, ktorí stoja na jej okraji a v niektorých prípadoch vyvolávajú strach a neistotu, či dokonca predstavujú hrozbu pre iných obyvateľov.

Aby komunitné plánovanie nebolo samoúčelné a bolo využiteľné v reálnom živote a prinášalo očakávané pozitívne efekty, mali by byť pri vypracovaní komunitného plánu dodržané tieto **zásady:**

- potreby a rozvojové priority v oblasti sociálnych služieb musia byť stanovené obyvateľmi, ktorí žijú v danej lokalite a ktorých sa plánovanie týka;
- všetky plánované a realizované procesy sú vzájomne previazané, korešpondujú, podporujú sa a vzájomne sa nevylučujú;

- zvyšovanie kvality sociálnych služieb musí byť považované za dôležité a žiaduce a musí byť významnou súčasťou miestnej politiky;
- rozvoj oblasti sociálnych služieb je založený na presvedčení o jedinečnosti, hodnote a dôstojnosti každého užívateľa sociálnych služieb.

Komunitné plánovanie je založené na nasledujúcich **princípoch:**

- **Partnerstvo** – komunitný plán má byť výsledkom spolupráce viacerých účastníkov – zadávateľov, poskytovateľov aj užívateľov sociálnych služieb, verejnosti aj ďalších subjektov. Každý účastník má zásluhu na výslednej podobe plánu, názory všetkých účastníkov majú rovnakú váhu, všetkým účastníkom má byť poskytnutý rovnaký priestor.
- **Informovanosť** – účastníci podieľajúci sa na vypracovaní komunitného plánu medzi sebou komunikujú a vzájomne sa informujú. Spolupráca má byť transparentná, zrozumiteľná, žiadny účastník nesmie byť komunikačne znevýhodnený. Len úzka spolupráca a kvalitná komunikácia môže viesť k vytvoreniu požadovanej ponuky sociálnych služieb.
- **Inovatívnosť** – dynamické prostredie, nové situácie a obmedzené zdroje si vyžadujú hľadanie stále nových prístupov a riešení, ktoré budú môcť byť účinné a efektívne aj tam, kde zastarané riešenia už neplnia svoju funkciu.
- **Kompromis** – komunitný plán by nemal byť prehnane ambiciózny, mal by vychádzať z reálnych potrieb, avšak s ohľadom na dostupné zdroje. Definovanie zoznamu atraktívnych, avšak nereálnych cieľov, nepovedie k rozvoju, ale ku stagnácii a frustrácii z neschopnosti zmeniť stav k lepšiemu. Naopak, správne definované ciele je možné dosiahnuť aj s obmedzenými zdrojmi.

3. SUBJEKTY KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

Z princípu partnerstva vychádza potreba spolupráce viacerých subjektov. Základnými subjektmi komunitného plánovania sú zadávatelia, poskytovatelia a prijímatelia sociálnych služieb, okrem nich však do procesu komunitného plánovania vstupujú tiež verejnosť a ďalšie organizácie.

Zadávatelia sociálnych služieb

Zadávateľmi sociálnych služieb sú subjekty, ktorým zákon ukladá úlohu zabezpečiť sociálne služby na území, ktoré spravujú – v podmienkach Slovenska ide o obce, mestá, mestské časti. Ich činnosť je dopĺňaná činnosťou príslušných samosprávnych krajov. Samospráva na základe vlastnej alebo cudzej iniciatívy rozhoduje o:

- potrebe zrealizovať komunitné plánovanie,
- subjekte, ktorý zabezpečí komunitné plánovanie (samospráva alebo samosprávou poverená organizácia),
- zastupovaní poslancov v procese komunitného plánovania,
- finančnom zabezpečení komunitného plánovania,
- termíne predloženia komunitného plánu zastupiteľstvu na schválenie.

Zadávateľ služby od začiatku komunitného plánovania zverejňuje zrozumiteľnou a dostupnou formou všetky podstatné informácie o procese a výsledkoch plánovania.

Poskytovatelia sociálnych služieb

Poskytovateľom sociálnych služieb môže byť samospráva, fyzická osoba, podnikateľský subjekt, súkromná nezisková organizácia, organizácia zriadená samosprávou, organizácia zriadená samosprávnym krajom, organizácia zriadená štátom. Všetky tieto subjekty majú v procese komunitného plánovania rovnaké postavenie, ich ciele a zámery majú rovnakú váhu. Zapojením sa do komunitného plánovania získavajú poskytovatelia možnosť presadzovať vlastné názory, nadobúdať nové informácie, vytvárať partnerstvá, a tak sa podieľať na tvorbe a výslednej podobe systému. Za ideálnych podmienok by do komunitného plánovania mali byť zapojení poskytovatelia reprezentujúci každú z nasledujúcich kategórií sociálnych služieb:

- poradenské a podporné služby rodine a jednotlivcom,
- služby krízovej intervencie,
- služby dlhodobej sociálnej, príp. kombinovanej sociálnej a zdravotnej starostlivosti.

Taktiež je potrebné prizvať do procesu plánovania poskytovateľov, ktorí realizujú nové aktivity alebo overujú nové metódy, avšak v súčasnosti nie sú zaradení do zákonom definovaného systému sociálnych služieb. Spolupôsobením všetkých poskytovateľov má byť taký systém sociálnych služieb, ktorý udrží obyvateľov na určitom území, pričom ich potreby budú uspokojené.

Užívatelia sociálnych služieb

Užívateľom sociálnych služieb je každá osoba, ktorej sú sociálne služby poskytované. Práva klientov užívajúcich sociálne služby upravuje § 6 zákona o sociálnych službách. Základnými skupinami, pre ktoré by sa mali sociálne služby plánovať, sú:

- seniori (najmä osoby staršie ako 65 rokov),
- občania so zdravotným postihnutím a duševnými poruchami ako aj ich rodiny,
- týrané a sociálne zanedbávané deti, deti s poruchami správania sa a rodičia, ktorí zanedbávajú alebo nezvládajú starostlivosť a výchovu svojich detí,
- neprispôsobiví jednotlivci, ľudia závislí od návykových látok, trestaní, nezvládajúci svoj život.

Zapojením týchto skupín do komunitného plánovania získa samospráva cenné informácie o ich potrebách, na základe čoho bude môcť vybudovať adekvátnu sieť sociálnych služieb uspokojujúcu aj špecifické sociálne potreby, ale aj vytvárať a podporovať preventívne opatrenia.

Verejnosť a ďalšie organizácie

Medzi účastníkov komunitného plánovania patrí aj verejnosť a ďalšie organizácie. Hoci sú títo účastníci označovaní ako nepriami, sú takisto dôležitou súčasťou tvorby

komunitného plánu. Najčastejšie sú zapájané záujmové skupiny, občianske iniciatívy či etnické skupiny.

Spolupráca obce s verejnosťou je prejavom spolupatričnosti, spoluúčasti a prehlbuje vzťah k cieľovej skupine. Z praxe vyplýva, že čím je spektrum subjektov zapojených do komunitného plánovania rôznorodejšie, tým kvalitnejší je výsledok tohto procesu.

Verejnosť má byť priebežne oboznamovaná so zámermi, výsledkami a cieľmi komunitného plánovania, čo zabezpečí samospráva vhodne zvolenou informačnou stratégiou. Pri príprave komunitného plánu sú oslovené a vyzvané k spolupráci aj ďalšie organizácie, záujmové skupiny, občianske iniciatívy, etnické skupiny a iné subjekty, ktorých sa komunitné plánovanie týka. Pritom platí, že čím rôznorodejšie spektrum subjektov sa do komunitného plánovania zapojí, tým kvalitnejší je výstup z tohto procesu.

4. LEGISLATÍVNE NORMY A STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Základnú právnu normu v oblasti poskytovania sociálnych služieb predstavuje **zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý stanovuje právny rámec poskytovania sociálnych služieb, financovania sociálnych služieb a dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb.

Tento zákon ďalej dopĺňajú:

- zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 601/2003 o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 305/2005 Zb. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 600/2003 o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov,
- ďalšie zákony, všeobecne záväzné nariadenia, interné predpisy sociálnych zariadení.

Okrem legislatívnych noriem, nariadení a interných predpisov tvoria podklad pre spracovanie komunitného plánu aj viaceré strategické a plánovacie dokumenty:

Miestne dokumenty:

- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nový Život 2023 - 2030,
- Komunitný plán sociálnych služieb obce Nový Život 2019 - 2023

Regionálne dokumenty:

- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Trnavského samosprávneho kraja na roky 2016 - 2023.

Národné dokumenty:

- Stratégia deinštitucionalizácie sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v SR,
- Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030,
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 - 2030,
- Národná stratégia na ochranu detí pred násilím,
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 - 2030.

Dokumenty EÚ:

- Európa 2030,
- Amsterdamská zmluva – hlava IX, články 136 – 145. Amsterdamská zmluva posilňuje základné princípy ako sú ľudské práva a sociálne práva,
- Lisabonská zmluva – program radikálnej obnovy EÚ v ekonomickej a sociálnej oblasti,
- Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd,
- Dohovor o právach dieťaťa,
- Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím,
- Európska sociálna charta.

5. KOMPETENCIE OBCE V OBLASTI POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Kompetencie obce (obce Nový Život) v oblasti poskytovania sociálnych služieb upravuje **zákon o sociálnych službách v § 80**, podľa ktorého obec:

a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,

b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,

c) je správnym orgánom v konaniach o:

1. odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
3. odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti,
4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť,

d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu,

e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie:

1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
3. opatrovateľskej služby,
4. prepravnej služby,
5. odľahčovacej služby,
6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa,
7. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,

f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,

g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby,

h) uzatvára zmluvu:

1. o poskytovaní sociálnej služby,
2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku

na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

i) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,

j) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,

k) môže poskytnúť finančný príspevok na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu a kontroluje hospodárenie s ním,

l) poskytuje finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

m) môže poskytovať finančný príspevok podľa zákona č. 448/2008 Z. z. podľa § 75 ods. 6 na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

n) môže poskytovať finančný príspevok podľa zákona č. 448/2008 Z. z. podľa § 75 ods. 7 na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,

p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,

q) vedie evidenciu:

1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,

2. rozhodnutí podľa písmena c),

3. prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,

r) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,

s) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,

t) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,

u) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d).

v) vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 8.

V nadväznosti na novelu zákona o sociálnych službách, ktorej väčšina ustanovení nadobudla účinnosť 1. januára 2018, vydáva obec poskytovateľom sociálnych služieb

poskytovaných v nocľaháreni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a dennom stacionári na ich žiadosť bezplatne písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku z rozpočtu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR s KPSS obce. Ak je žiadateľom o poskytnutie finančného príspevku obec, písomné vyjadrenie vydá obec z vlastného podnetu.

Podľa § 110ah ods. 3 zákona o sociálnych službách sa považuje podmienka súladu žiadosti o poskytnutie predmetného finančného príspevku na rozpočtový rok 2019 s KPSS príslušnej obce za splnenú.

Analytická časť

6. ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH ÚDAJOV

Významnou súčasťou analytickej časti komunitného plánu ako nástroja strategického riadenia oblasti sociálnych služieb je socio-demografická analýza, ktorá charakterizuje obyvateľstvo žijúce na určitom území na základe rôznorodých kritérií. Bližšie poznanie charakteristík obyvateľstva umožní samospráve lepšie spoznať prostredie, v ktorom sa komunitné plánovanie odohráva a od ktorého sa odvíja. V rámci tejto podkapitoly teda bližšie špecifikujeme základné cieľové skupiny sociálnych služieb, na čo v nasledujúcej podkapitole nadviažeme konkrétnymi sociálnymi službami, ktoré obec svojim obyvateľom v súčasnosti poskytuje.

Popis územia

Nový život je typom vidieckej obce a rozprestiera sa na pravej strane od rieky Malý Dunaj. Je súčasťou územia severozápadnej časti Podunajskej roviny Žitného ostrova. Územie Nového Života spadá do mikroregiónu Horný Žitný ostrov a je začlenené do okresu Dunajská Streda.

Z administratívneho hľadiska patrí Nový Život do okresu Dunajská Streda (podľa Nomenklatúry územných štatistických jednotiek úroveň NUTS IV), do Trnavského samosprávneho kraja (úroveň NUTS III) a do Západného Slovenska (úroveň NUTS II).

Obec je od okresného mesta Dunajská streda vzdialená 24,69 km a od krajského mesta Trnava 44,26 km. Vnútorné členenie obce je z hľadiska katastrov rozdelené na 4 podjednotky, ktorými sú: Eliášovce, Malý Máger, Tonkovce a Vojtechovce.

Má **2 309 obyvateľov** a jej celková **rozloha je 22,5 km²** (údaje ŠÚ SR k 31. 12. 2022). Výhodou obce je jej dostupná poloha vzhľadom na blízkosť väčších miest.

Obyvatelia, rodiny, deti a mládež

Základným demografickým ukazovateľom je počet obyvateľov. Jeho vývoj v rokoch 2013 – 2022 zaznamenáva graf č. 1. Aktuálne žije v obci Nový Život 2 309 obyvateľov, čo je o 62 viac ako pred desiatimi rokmi. Ako si neskôr ukážeme, za medziročné nárasty v počte obyvateľov môže predovšetkým mechanický prírastok obyvateľstva (viac ľudí sa na trvalý pobyt prihlási ako sa z trvalého pobytu odhlási). Najviac občanov mala v sledovanom období obec v roku 2021 – 2 311 obyvateľov, najmenej – 2 215 obyvateľov v roku 2017. Demografický trend z pohľadu mierneho nárastu počtu obyvateľov v obci možno považovať za pozitívnu skutočnosť v porovnaní s inými obcami na Slovensku. Z rozvojového hľadiska je potrebné zvyšovať najmä podiel mladého obyvateľstva, a preto by malo byť v najbližších rokoch snahou predstaviteľov samosprávy, aby sa počet obyvateľov aj naďalej výraznejšie zvyšoval.

Rozhodnutie bývať a zotrvať na určitom území je determinované mnohými faktormi, jedným z nich je aj kvalita sociálnej oblasti, ktorej súčasťou sú aj sociálne služby v zmysle zákona o sociálnych službách. Vývoj počtu obyvateľov v obci zachytáva nasledujúci graf.

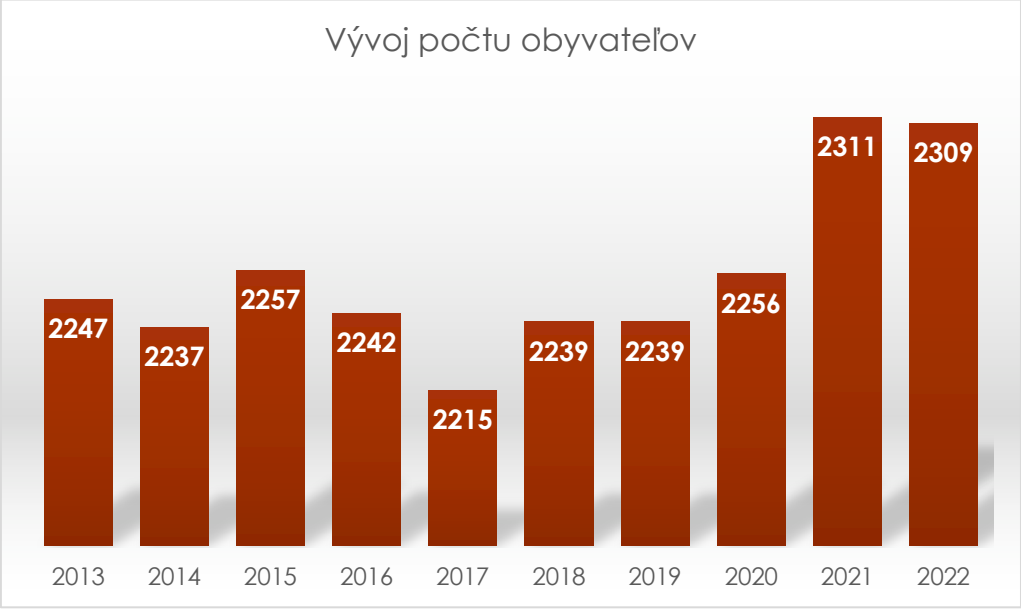

Graf č. 1: Vývoj počtu obyvateľov v obci Nový Život (absolútne vyjadrenie), Zdroj: ŠÚSR 2022

Z hľadiska pohlavnej štruktúry počet žien žijúcich v obci Nový Život dlhodobo prevyšoval počet mužov. Takýto stav môžeme pozorovať vo väčšine slovenských miest a obcí, keďže žien sa rodí viac a dožívajú sa aj vyššieho veku. Celkový počet žien aj mužov sa v čase mení z dôvodu prirodzeného aj mechanického pohybu obyvateľstva.

Pohlavnú štruktúru obce Nový Život zachytáva nasledujúci graf č. 2.

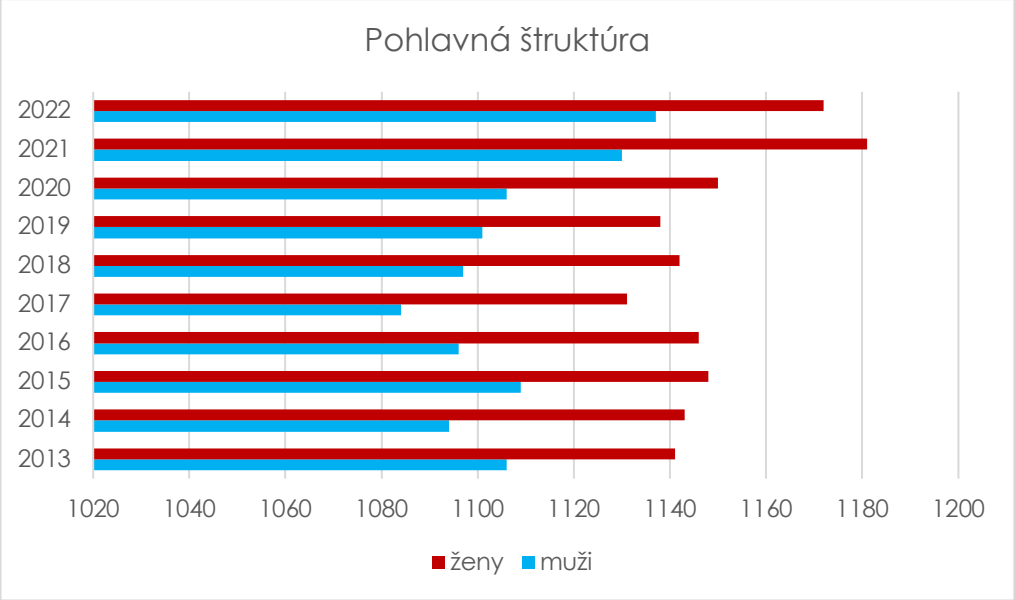

Graf č. 2: Vývoj pohlavnej štruktúry obce Nový Život 2013-.2022 (absolútne vyjadrenie), Zdroj: ŠÚSR

Ďalšími významnými charakteristikami, ktoré by v procese plánovania komunitných sociálnych služieb nemali zostať nepovšimnuté, sú prirodzený prírastok (resp. úbytok), mechanický prírastok (resp. úbytok) a celkový prírastok (resp. úbytok) obyvateľstva. Zatiaľ čo prirodzený prírastok/úbytok nás informuje o rozdiele medzi počtom živonarodených a počtom zomrelých na určitom území, mechanický prírastok/úbytok zachytáva rozdiel medzi počtom prisťahovaných osôb na určité územie a počtom vysťahovaných osôb z toho istého územia. Celkový prírastok/úbytok je následne súhrnom (súčtom) prirodzeného a mechanického prírastku/úbytku a zachytáva celkový pohyb obyvateľstva v rámci určitého územia.

Rozdiel medzi zmieňovanými ukazovateľmi spočíva tiež v nástrojoch, akými môže samospráva vplývať na ich pozitívny vývoj. V snahe o **dosahovanie, resp. zvyšovanie prirodzeného prírastku** jej môže byť nápomocná:

- **nepriama podpora miery pôrodnosti,** napr. prostredníctvom podpory bývania pre mladé rodiny, podpory a rozširovania voľnočasových možností pre deti a mládež, rozširovania kapacít predškolských a školských zariadení a pod.,
- **pôsobenie na znižovanie miery úmrtnosti**, napr. informačnými kampaňami propagujúcimi zdravý životný štýl, podporou kvalitných sociálnych zariadení s vyškoleným personálom a podporou možností trávenia voľného času seniorov tak, aby viedli aktívny, spokojný a pestrý život.

Dosahovanie, resp. zvyšovanie mechanického prírastku už zahŕňa podstatne viac aktivít, a to nielen v sociálnej, ale aj hospodárskej a environmentálnej oblasti. Záujemcovia o bývanie v určitej lokalite zvažujú široké spektrum faktorov – od občianskej vybavenosti, cez kvalitu a dostupnosť technickej infraštruktúry či možnosti sociálneho vyžitia až po dostupnosť zelene na danom území.

Aj keď vzhľadom na vyššie uvedené sa môžu prirodzený a mechanický prírastok javiť ako dva separátne ukazovatele, v skutočnosti sa môžu, ale nemusia vzájomne

ovplyvňovať. Napríklad, ak na určitom území existuje dobre rozvinutá infraštruktúra pre mladé rodiny s deťmi, existuje predpoklad, že mladí ľudia sa na toto územie budú sťahovať s cieľom založiť si rodinu, čo sa prejaví na mechanickom, ale aj prirodzenom prírastku. Podobne, ak na určitom území existuje dobre rozvinutá infraštruktúra pre seniorov, môže toto územie lákať seniorov z iných miest a obcí, aby sa prisťahovali, čo sa môže prejaviť na miere úmrtnosti.

V obci Nový Život v uplynulom sledovanom období počet zomrelých prevyšoval počet živonarodených v 5 rokoch z 9. Táto skutočnosť je s veľkou pravdepodobnosťou dôsledkom vývoja podielu poproduktívneho obyvateľstva na celkovom počte obyvateľov, čo si ukážeme na štatistických dátach neskôr. Je pravdepodobné, že do vyššieho poproduktívneho veku sa aktuálne dostávajú ročníky, ktoré boli v obci výrazne zastúpené.

Vývoj počtu živonarodených a zomrelých v obci zachytáva nasledujúca tabuľka a graf.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Živonarodení	26	29	21	26	17	22	27	27	20
Zomrelí	28	14	36	32	14	20	24	29	26
Prirodzený Prírastok/ úbytok	-2	15	-15	-6	3	2	3	-2	-6

Tabuľka č. 1: Vývoj počtu živonarodených a zomrelých v obci Nový Život 2014-.2022 (absolútne vyjadrenie), Zdroj: ŠÚSR

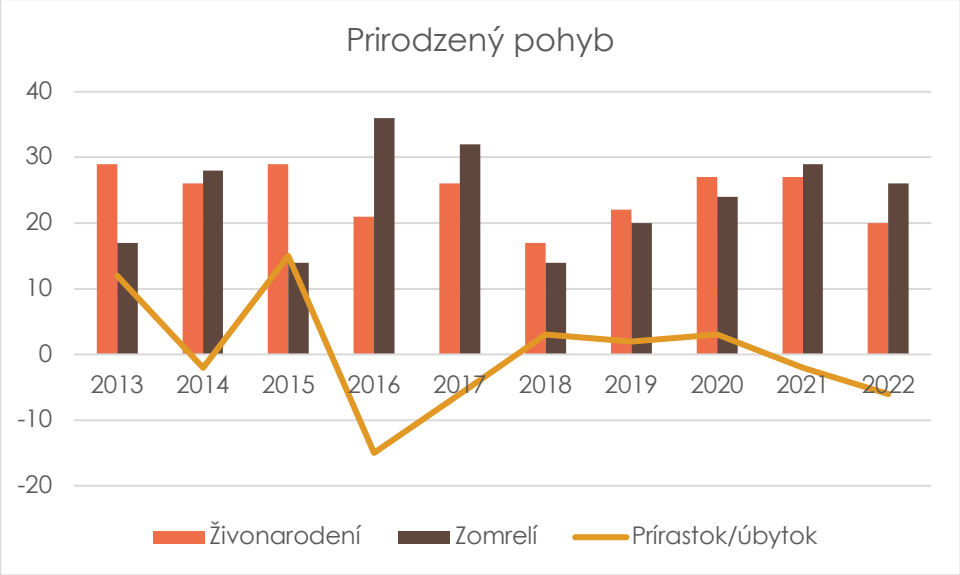

Graf č. 3: Vývoj počtu živonarodených a zomrelých v obci Nový Život 2013-.2022 (absolútne vyjadrenie), Zdroj: ŠÚSR

Okrem prirodzeného pohybu má významný vplyv na vývoj počtu obyvateľov aj mechanický pohyb obyvateľstva. Výsledkom mechanického pohybu je migračné saldo. Mechanickým pohybom rozumieme migráciu (imigráciu a emigráciu, resp. prisťahovanie a vysťahovanie), ktorú možno interpretovať aj ako indikátor celkovej atraktivity prostredia. Rozhodovanie obyvateľov, či vo svojej súčasnej lokalite zostanú, sa deje na základe mnohých faktorov: dostupných pracovných príležitostí, cenovej relácie nehnuteľností, kvality životného prostredia, dostupnosti sociálnych služieb, možností trávenia voľného času, kvality dopravnej infraštruktúry a podobne.

Počas uplynulého obdobia prevyšoval počet prisťahovaných osôb nad počtom vysťahovaných osôb z obce Nový Život v 5 rokoch z 9. Najviac, 80 osôb, sa prisťahovalo do obce v roku 2022. Naopak najmenej prisťahovaných bolo v roku 2017 a to 37 osôb. Najviac občanov opustilo Nový Život v roku 2022, 76 osôb.

Počet prisťahovaných a vysťahovaných osôb v sledovanom období a vzájomný vzťah týchto dvoch ukazovateľov dokumentuje nasledujúca tabuľka a graf.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Prisťahovaní	38	39	39	37	58	41	54	45	80
Vysťahovaní	46	34	39	58	37	43	40	38	76
Migračné saldo	-8	5	0	-21	21	-2	14	7	4

Tabuľka č. 2: Mechanický pohyb v obci Nový Život v rokoch 2014 – 2022, zdroj: ŠÚ SR

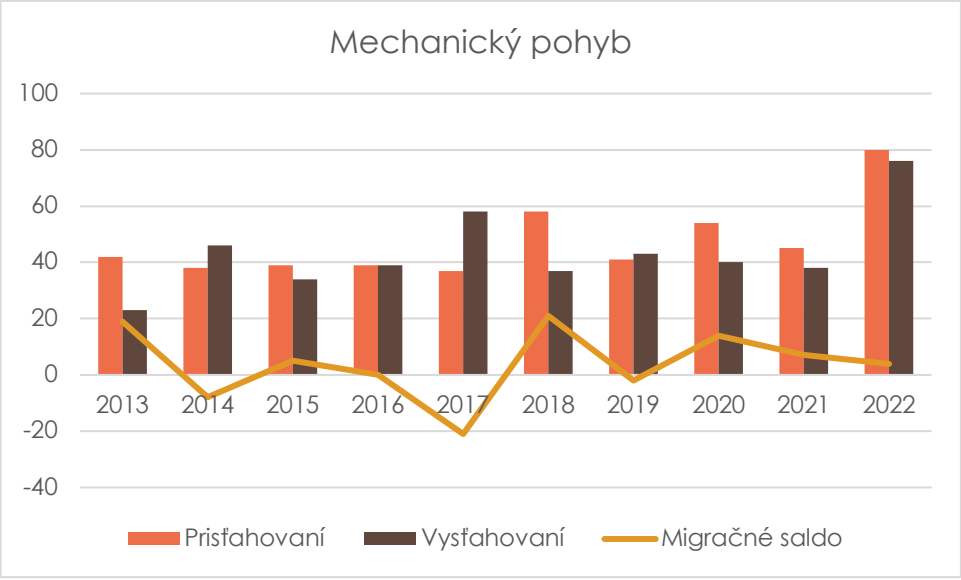

Graf č. 4: Mechanický pohyb v obci Nový Život v rokoch 2013 – 2022, zdroj: ŠÚ SR

Z vyššie uvedených hodnôt je možné vyvodiť celkový pohyb obyvateľstva.

Celkový pohyb obyvateľstva je súčtom prirodzeného prírastku/úbytku a migračného salda. Z vyššie uvedeného vyplýva, že mechanický prírastok v obci Nový Život v posledných sledovaných rokoch prevyšuje prirodzený prírastok. Vďaka tomuto faktu dosahoval celkový prírastok obyvateľstva kladné hodnoty. Najvyšší celkový prírastok obyvateľstva bol zaznamenaný v roku 2018, naopak najnižší v roku 2017.

Na základe údajov získaných zo Štatistického úradu sme zostavili nasledujúcu tabuľku a graf, ktoré deklarujú celkový pohyb obyvateľstva v obci Nový Život.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Prirodzený pohyb	-2	15	-15	-6	3	2	3	-2	-6
Mechanický pohyb	-8	5	0	-21	21	-2	14	7	4
Celkový pohyb	-10	20	-15	-27	24	0	17	5	-2

Tabuľka č. 3: Vývoj celkového pohybu v obci Nový Život 2014 – 2022 (absolútne vyjadrenie), Zdroj: ŠÚSR

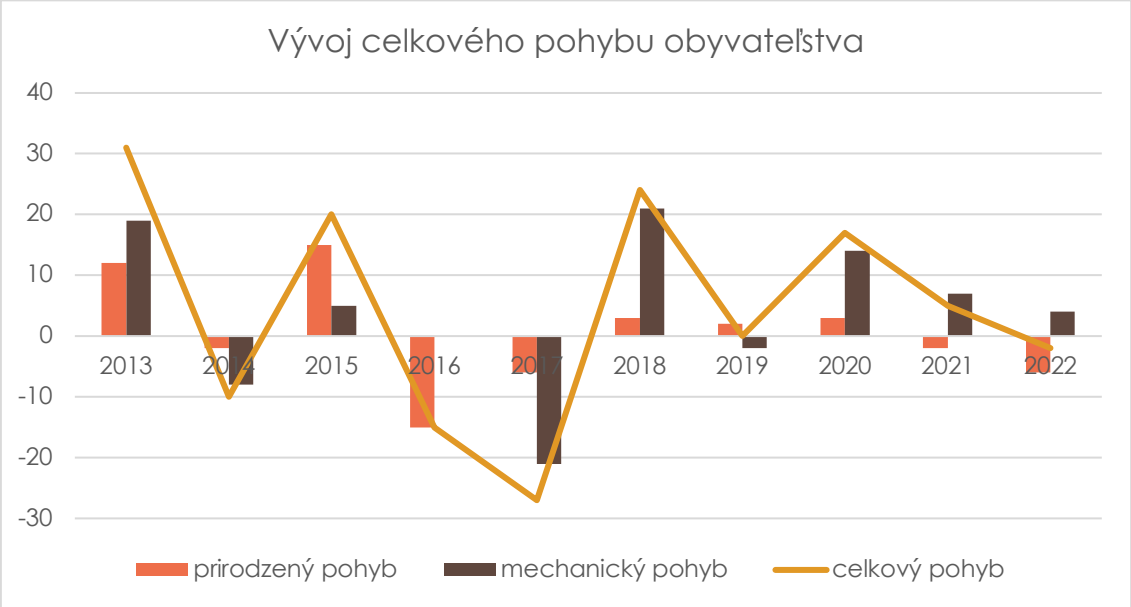

Graf č. 5: Vývoj celkového pohybu v obci Nový Život 2013 – 2022 (absolútne vyjadrenie), Zdroj: ŠÚSR

Špecifickým ukazovateľom vstupujúcim do štatistík je aj negatívny demografický jav - potratovosť. V sledovanom období 2014 – 2022 môžeme vidieť kolísavý vývoj potratovosti. V posledných rokoch mala potratovosť stúpajúci trend a počet potratov na 1000 obyvateľov (hrubá miera potratovosti) sa zvýšil z 2,68 v roku 2014 na 5,2 v roku 2021. Potratovosť obce Nový Život zachytáva nasledujúca tabuľka č. 4

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet potratov	6	6	3	12	8	9	8	12	4
Miera potratovosti v ‰	2,68	2,67	1,33	5,38	3,59	4,02	3,56	5,2	1,73

Tabuľka č. 4: Počet potratov v obci Nový Život 2014 – 2022 (absolútne vyjadrenie), Zdroj: ŠÚSR

Sobáše a rozvody ako dôležitá súčasť demografického správania priamo aj nepriamo súvisia s pôrodnosťou a teda aj s celkovým smerovaním populácie. Od roku 2014 do roku 2022 bolo v Novom Živote v priemere uzavretých 11 manželstiev ročne. Vyššia sobášnosť bola zaznamenaná v prvej polovici sledovaného obdobia. Najviac manželstiev vzniklo v roku 2015, 17 sobášov.

Priemerne sa v Novom Živote rozvedú 2 manželstvá za rok (9-ročný priemer). Najviac rozvodov (5) sa uskutočnilo v roku 2020. Rozvodovosť má klesajúci trend. Na začiatku sledovaného obdobia sa na 1000 obyvateľov uskutočnilo 0,89 rozvodov za rok. Na konci sledovaného obdobia sa už miera rozvodovosti dostala na 0,43.

Sobášnosť a rozvodovosť obce Nový Život zachytáva nasledujúca tabuľka č. 5 a graf č. 6.

Rok	*2014*	*2015*	*2016*	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*
Počet sobášov	15	17	12	14	11	15	11	3	6
Hrubá Miera sobášnosti	6,69	7,57	5,33	6,28	4,94	6,7	4,89	1,3	2,6
Počet rozvodov	2	2	1	3	4	2	5	2	1
Hrubá Miera rozvodovosti	0,89	0,89	0,44	1,35	1,8	0,89	2,22	0,87	0,43

Tabuľka č. 5: Počet sobášov a rozvodov v obci Nový Život 2014 – 2022 (absolútne vyjadrenie), Zdroj: ŠÚSR

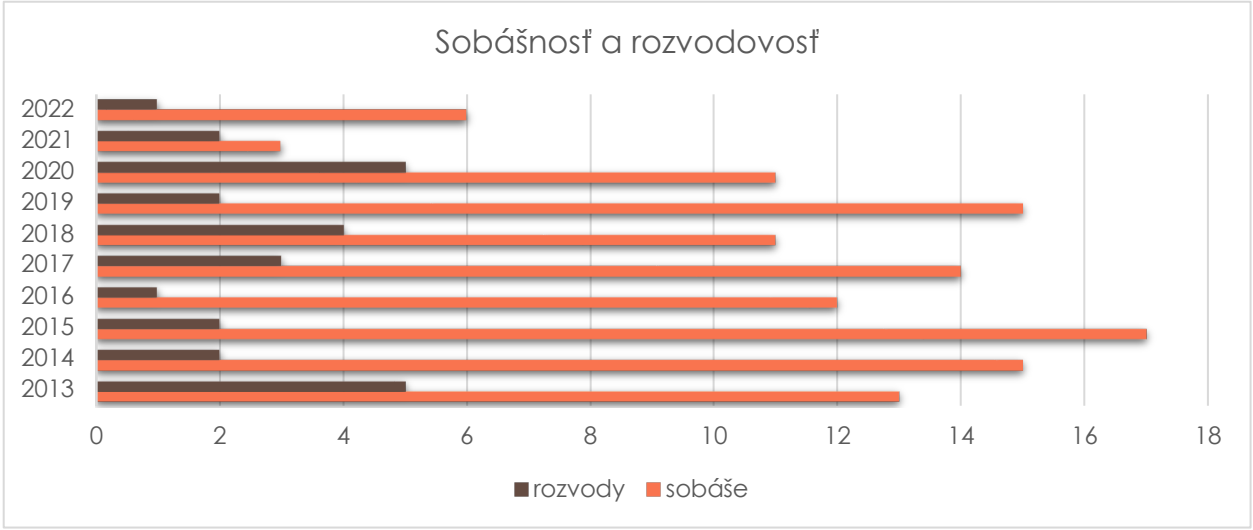

Graf č. 6: Počet sobášov a rozvodov v obci Nový Život 2013 – 2022 (absolútne vyjadrenie), Zdroj: ŠÚSR

Seniori

V súčasnosti je pre viaceré európske regióny príznačné starnutie obyvateľstva. Tento vývojový trend predstavuje značnú záťaž pre sociálny systém, kedy stále menšia skupina produktívnych osôb pracuje na stále väčšiu skupinu osôb v poproduktívnom veku. Uvedená situácia je z dlhodobého hľadiska neudržateľná, a preto v súčasnosti už existujú strategické dokumenty a implementujú sa politiky zamerané na koordináciu, resp. zmierňovanie dopadov tohto nepriaznivého vývoja.

Obyvateľov je podľa veku možné začleniť do 3 základných skupín, ktoré vypovedajú o ich produktivite. Predproduktívne obyvateľstvo (0 – 14 rokov), produktívne obyvateľstvo (15 – 64 rokov) a poproduktívne obyvateľstvo (65+ rokov).

Sledovanie produktivity obyvateľstva je dôležité z dôvodu zabezpečenia adekvátnej sociálnej a technickej infraštruktúry na území obce. Napríklad neustále sa zväčšujúca skupina detí v predproduktívnom veku vyvoláva tlak na budovanie jaslí, škôlok a detských ihrísk, naopak, zväčšujúca sa skupina poproduktívneho obyvateľstva indikuje potrebu rozširovania, resp. budovania zariadení pre seniorov, denných centier, denných stacionárov, prepravnej služby, opatrovateľskej služby a pod.

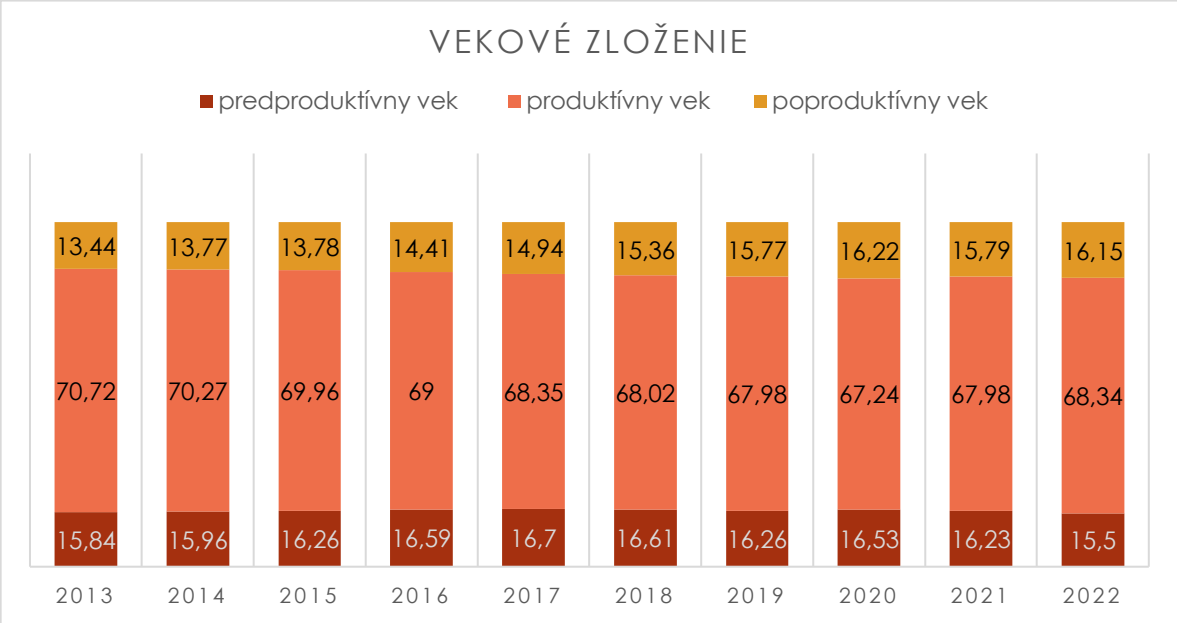

Graf č. 7: Vývoj podielu predproduktívnych, produktívnych a poproduktívnych obyvateľov v obci Nový Život 2013 – 2022 (absolútne vyjadrenie), Zdroj: ŠÚSR

Predchádzajúci graf č. 7 zachytáva obyvateľstvo z hľadiska produktivity. Zatiaľ čo produktívna kategória obyvateľstva sa postupom času mierne zmenšuje, naopak poproduktívna kategória rastie. V roku 2013 tvorilo poproduktívne obyvateľstvo vo veku 65 a viac rokov 13,44 % celkového obyvateľstva, o v roku 2022 to je už 16,15 %. Pozitívnym javom však ostáva, že popri náraste poproduktívneho obyvateľstva rastie ja obyvateľstvo predproduktívne. Tento pozitívny trend je spôsobený najmä počtom živonarodených detí a pozitívnym migračným prírastkom. Uvedené viditeľnejšie zachytáva graf č. 8 znázorňujúci iba **vývoj podielu obyvateľov v poproduktívnom veku,** t. j. obyvateľov starších ako 65 rokov.

Graf č. 8: Vývoj podielu obyvateľov v poproduktívnom veku 2013 – 2022, Zdroj: ŠÚSR

V posledných rokoch môžeme pozorovať postupné zvyšovanie priemerného veku občanov obce Nový Život – zatiaľ čo v roku 2014 bol priemerný vek 39,51 rokov, v roku 2022 vzrástol na 41,54 rokov. Priemerný vek dokumentuje tabuľka č. 6.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Priemerný vek	39,51	39,65	39,8	40,14	40,5	40,89	41,05	41,21	41,54
Index starnutia	86,27	84,74	86,83	89,46	92,47	96,98	98,12	97,33	104,19

Tabuľka č. 6: Priemerný vek a index starnutia obyvateľov obce Nový Život 2014 – 2022, Zdroj: ŠÚSR

Vekovú štruktúru obyvateľstva je možné vyjadriť indexom populačnej dynamiky (index starnutia), ktorý predstavuje pomer poproduktívnej a predproduktívnej zložky obyvateľstva. Index populačnej dynamiky vyjadruje, koľko obyvateľov v poproduktívnom veku (65+) pripadá na 100 obyvateľov predproduktívneho veku (0-14 rokov). K 31.12. 2022 bol index starnutia 104,19 čo znamená, že na 100 obyvateľov vo vekovej skupine 0-14 rokov pripadá 104 osôb starších ako 65 rokov. Na základe hodnôt indexu sa veková štruktúra obce Nový Život charakterizuje ako regresívna, pretože poproduktívna zložka prevláda nad predproduktívnou zložkou obyvateľstva.

Existuje niekoľko nástrojov, ktorými môže samospráva zvýšiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb pre seniorov a znížiť riziko sociálnej exklúzie tejto cieľovej skupiny. Nástroje môžu byť preventívne alebo nápravné. **Nástrojmi preventívneho charakteru** sú tie, ktorými sa samospráva snaží predchádzať vzniku problémov súvisiacich so socializáciou seniorov, akými sú napr. nedostatok kontaktu s inými ľuďmi, nedostatok príležitostí pre sebarealizáciu, nedostatok relevantných informácií a pod. **Nápravné nástroje** prichádzajú na rad až vtedy, ak preventívne opatrenia absentovali, neboli

vhodne zvolené alebo neboli dostatočne účinné. Medzi typické nápravné opatrenia patrí poskytovanie rôznych finančných príspevkov.

Medzi **štandardné sociálne služby poskytované samosprávami seniorom** možno zaradiť napr. opatrovateľskú službu, služby denných centier, denných stacionárov a zariadení pre seniorov, prepravnú službu a sociálnu službu poskytovanú v jedálni. Ako nástroj socializácie seniorov a prevencie pred sociálnym vylúčením slúži často organizovanie rôznych kultúrnych, vzdelávacích či spoločenských podujatí práve pre túto cieľovú skupinu.

Pri vytváraní sociálnej infraštruktúry pre poproduktívne obyvateľstvo je dôležité brať ohľad na potreby tejto skupiny. V sociálnej starostlivosti o seniorov by sa primárne mali hľadať riešenia v rámci prirodzeného prostredia seniora (v rodine) a iba ak pomoc zo strany rodiny nie je možné poskytnúť, vzniká tlak na vznik sociálnych služieb. Tieto sociálne služby by taktiež mali byť primárne orientované na služby poskytované na ambulantnej báze, prípadne v domácom prostredí klienta a až v nevyhnutných prípadoch pobytovou formou v zariadení.

Ťažko zdravotne postihnutí

Ťažko zdravotne postihnuté osoby – aj keď navonok vystupujú pod týmto všeobecným, súhrnným označením – sú členitá cieľová skupina komunitného plánovania, v rámci ktorej sa potreby jednotlivcov spravidla výrazne líšia. **Ťažko zdravotne postihnutými sú fyzické osoby, ktorých miera funkčnej poruchy je najmenej 50 %.** Takýmito osobami môžu byť napríklad osoby s pohybovým či zmyslovým postihnutím, osoby s duševnými poruchami a poruchami správania sa, osoby s poruchami nervového systému, ale aj osoby s poruchami výživy a premeny látok (celiatici, diabetici) a pod. Z uvedeného je zrejmé, že potreby ŤZP osôb v rámci jednotlivých skupín postihnutia tak, ako ich definuje zákon č. 447/2008, nemusia byť a spravidla ani nie sú totožné, preto **pri plánovaní sociálnych služieb nemožno ťažko zdravotne postihnutých vnímať ako homogénnu skupinu**. V tejto súvislosti je potrebné dodať, že okrem samotného druhu postihnutia na potreby ŤZP vplývajú aj ďalšie faktory – sociálne zázemie, vek, vzdelanie a pod.

Aby mohlo byť plánovanie komunitných sociálnych služieb pre ŤZP osoby efektívne, **je žiaduce, aby samospráva disponovala štatistickými dátami o štruktúre postihnutia a ďalších sociálnych charakteristikách ŤZP občanov.** Na účely komunitného plánovania boli údaje o tejto cieľovej skupine získané z Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Prehľad ťažko zdravotne postihnutých žijúcich na území obce Nový Život v členení podľa vekových kategórií a typu postihnutia zachytávajú nasledujúce tabuľky.

Veková skupina	Počet	Veková skupina	Počet
0 – 2 roky	0	50 – 59 rokov	24
3 – 4 roky	1	60 – 61 rokov	12
5 – 15 rokov	1	62 – 69 rokov	28

16 – 17 rokov	1	70 – 79 rokov	21
18 – 24 rokov	4	80 – 89 rokov	23
25 – 39 rokov	14	90 – 99 rokov	6
40 – 49 rokov	18	100 a viac rokov	0
Spolu			**153**

Skupina postihnutia podľa prílohy č. 3 zákona 447/2008 Z. z.	Počet
Skupina I: Infekčné a parazitárne choroby	0
Skupina II: Choroby krvi, krvotvorných orgánov a poruchy imunitných mechanizmov	2
Skupina III: Endokrinné poruchy, poruchy výživy a premeny látok	33
Skupina IV: Duševné poruchy a poruchy správania sa	8
Skupina V: Nervový systém (poškodenie mozgu, miechy, periférnych nervov)	22
Skupina VI: Zrak	2
Skupina VII: Poškodenie ORL orgánov (sluchový, rovnovážny orgán, dýchacie a hltacie orgány) a ďalšie ORL postihnutia	4
Skupina VIII: Srdce a obehové ústrojenstvo	22
Skupina IX: Dýchacia sústava	4
Skupina X: Tráviace ústrojenstvo	17
Skupina XI: Ochorenie kože	3
Skupina XII: Pohybový a podporný aparát	27
Skupina XIII: Močové ústrojenstvo	5
Skupina XIV: Pohlavné orgány	3
Skupina XV: Hlava a tvár	1
Skupina XVI: Kombinované postihnutie zraku a sluchu	0
Nezaradené	0
Spolu	**153**

Tabuľka č. 7 a 8: ŤZP podľa veku a skupiny postihnutia – údaje k 31. 12. 2022. Zdroj: ÚPSVaR

Z celkového počtu 153 ťažko zdravotne postihnutých, ktorí mali trvalý pobyt na území obce Nový Život k 31. 12. 2022, bolo najviac vo veku 62 – 69 rokov a 80 – 89 rokov. Z hľadiska druhu postihnutia najviac osôb trpí endokrinnými poruchami, postihnutím srdca a obehového ústrojenstva a poškodením nervového systému.

Osoby ohrozené sociálnym vylúčením

Sociálne vylúčenie predstavuje stav dlhodobej separácie jednotlivca od spoločnosti, ktorý môže nastať ako dôsledok rôznych, niekedy náhlych skutočností, najčastejšie však v dôsledku straty zamestnania, nedostatočného vzdelania, ťažkého zdravotného postihnutia, staroby, závislosti od návykových látok, finančnej nestability, pôvodu, rasy, príslušnosti k etniku či vierovyznaniu. Sociálne vylúčenie sa prejavuje nezáujmom jednotlivca, resp. skupiny ľudí s určitými znakmi o zvyšok spoločnosti alebo/a súčasne nezáujmom spoločnosti o tohto jednotlivca/túto skupinu. Sociálne vylúčené osoby predstavujú minoritu a ich sociálne problémy a potreby sú výrazne odlišné od problémov a potrieb majority, môžu mať dokonca až existenčný charakter. Osoby stojace „na okraji" spoločnosti obvykle svoju situáciu nedokážu riešiť samostatne, ale sú odkázané na pomoc a spolupatričnosť iných ľudí. Tam, kde zlyhá rodina a blízki známi, nastupuje pomoc vyšších inštancií.

Samospráva disponuje relatívne širokou škálou nástrojov, ktorými môže predchádzať sociálnemu vylúčeniu alebo eliminovať jeho dôsledky. Aj v tomto prípade môžeme opatrenia rozčleniť na preventívne a nápravné. Preventívnymi opatreniami sú najmä aktivity zamerané na osvetu obyvateľstva (napr. v oblasti finančnej gramotnosti, škodlivosti návykových látok a pod.), informovanie verejnosti (napr. o voľných pracovných miestach, vzdelávacích kurzoch a pod.), združovanie ľudí (kultúrne a spoločenské podujatia), podporu voľnočasových možností (budovanie športovísk, zakladanie záujmových spolkov a pod.) a rôzne iné. Nápravné opatrenia zahŕňajú poskytovanie rôznych finančných príspevkov, budovanie liečební pre ľudí závislých od návykových látok či budovanie nocľahární pre ľudí bez domova a pod.

Faktorom sociálneho vylúčenia v podmienkach Slovenskej republiky je najčastejšie ťažké zdravotné postihnutie či staroba, ale aj dlhodobá nezamestnanosť a príslušnosť k rómskemu etniku. Ďalšími skupinami ohrozenými sociálnym vylúčením sú napr. osoby po výkone trestu, osoby bez domova a týrané osoby.

Viaceré štatistické dáta týkajúce sa osôb ohrozených sociálnym vylúčením sa evidujú v špecializovaných inštitúciách (Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo vnútra SR a pod.), preto možno považovať mieru ich dostupnosti a rýchlosť prístupu k nim z pohľadu obce za nižšiu. Problematická je v tomto smere aj reprezentatívnosť dát, keďže nie každá osoba ohrozená sociálnym vylúčením je v štatistikách evidovaná (napr. nie každý alkoholik je liečený, nie každá týraná osoba domáce násilie nahlási a pod.). Je to teda aj absencia dát, ktorá do určitej miery znemožňuje poskytovanie správnych sociálnych služieb v adekvátnom rozsahu, v správnom čase a na správnom mieste, čo si samospráva uvedomuje, a preto má záujem pracovať na zvýšení prísunu potrebných dát aj tohto charakteru.

Ako sme už naznačili, medzi zraniteľné skupiny obyvateľstva ohrozené sociálnym vylúčením patria osoby s **nižším vzdelaním**. Ako je vidieť na grafe č. 9, najpočetnejšou skupinou z pohľadu vzdelanostnej úrovne tvoria v obci Nový Život obyvatelia s ukončeným základným vzdelaním (25,41%). Druhou najpočetnejšou skupinou sú na základe dostupných štatistických údajov obyvatelia so stredným odborným vzdelaním (bez maturity), zastupujúci 24,07 % z celkového počtu obyvateľov. Za nimi nasledovali obyvatelia so stredným vzdelaním s maturitou, ktorí podielovo tvorili 21,81 %. Štvrtou najpočetnejšou a výrazne zastúpenou skupinou sú ľudia bez ukončeného vzdelania, tvoria 11,88 %. Do tejto skupiny patria aj deti v predškolskom veku a deti vzdelávajúce sa v ZŠ.

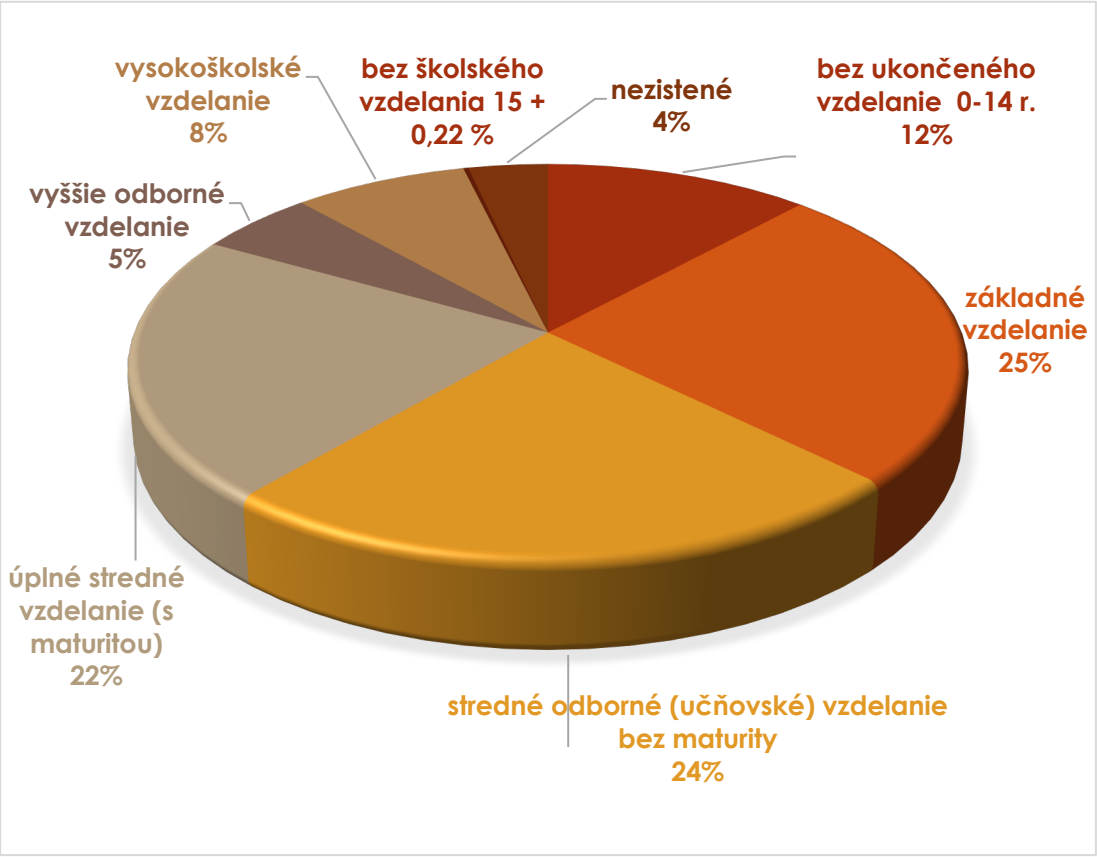

Graf č. 9: Vzdelanostná štruktúra občanov obce Nový Život v percentuálnom vyjadrení, Zdroj: SODB 2021

Ďalšou skupinou ohrozenou sociálnym vylúčením je **skupina nezamestnaných**, predovšetkým znevýhodnených nezamestnaných (dlhodobo nezamestnaných, starších nezamestnaných, nezamestnaných s nižším vzdelaním a pod.). Počet uchádzačov o zamestnanie k 30.12.2022 predstavoval 61 osôb.

Geografická poloha obce a jej blízkosť k väčším mestám vytvára predpoklad pre ľahšie pracovné uplatnenie sa, rovnako ako aj zvyšovanie úrovne vzdelanosti obyvateľov obce.

Počet uchádzačov o zamestnanie	celkovo	z toho ženy
	absolútne vyjadrenie (počet)	absolútne vyjadrenie (počet)
k 31.12.2016	50	30
k 31.12.2017	37	19
k 31.12.2018	28	16
k 31.12.2019	42	22
k 31.12.2020	65	38
k 31.12.2021	72	43
k 31.12.2022	61	39

Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v obci Nový Život, 2016 - 2022, zdroj: ÚPSVaR

Z hľadiska **vekovej štruktúry uchádzačov o zamestnanie** môžeme skonštatovať, že medzi nezamestnanými obyvateľmi obce Nový Život v poslednom sledovanom roku početnú skupinu tvoria v priemere osoby staršie ako 50 rokov (znevýhodnení uchádzači o zamestnanie).

Počet UoZ	*do 20 r.*	*20-24 r.*	*25-29 r.*	*30-34 r.*	*35-39 r.*	*40-44 r.*	*45-49 r.*	*nad 50 r.*
k 31.12.2020	5	11	8	10	8	4	5	17
k 31.12.2021	6	8	6	10	8	5	10	19
k 31.12.2022	8	7	4	4	10	6	5	17

Tabuľka 10: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie podľa veku v obci Nový Život 2020-2022, zdroj: ÚPSVaR

Podiel dlhodobo nezamestnaných (osôb bez práce dlhšie ako 1 rok) na celkovom počte nezamestnaných bol v obci Nový Život najvyšší k 31.12.2021, kedy bol podiel dlhodobo nezamestnaných na úrovni 36 % z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie (61 UoZ).

Počet UoZ	*do 3 mes.*	*4-6 mes.*	*7-9 mes.*	*10-12 mes.*	*13-24 mes.*	*25-48 mes.*	*nad 48 mes.*	*Podiel dlhodobo nezamest.*
k 31.12.2020	13	18	16	7	10	1	0	16,9 %
k 31.12.2021	15	13	10	13	15	6	0	29,2 %
k 31.12.2022	10	15	10	4	14	8	0	36 %

Tabuľka 11: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie podľa dĺžky obdobia nezamestnanosti a vývoj podielu dlhodobej nezamestnanosti v obci Nový Život 2020-2022, zdroj: ÚPSVaR

Z hľadiska plánovania sociálnych služieb je potrebné spomenúť ešte jednu významnú charakteristiku, ktorou je ekonomická aktivita. Pre sociálny systém v podmienkach Slovenskej republiky je príznačný trend, kedy čoraz menší počet ekonomicky aktívnych osôb vytvára hodnoty pre čoraz väčší počet ekonomicky neaktívneho obyvateľstva. Takáto situácia má negatívny dopad na verejné financie a v konečnom dôsledku sa odzrkadľuje na kvalite života všetkých obyvateľov.

Najnovšie dostupné štatistické údaje o ekonomickej aktivite indukujú, že v čase sčítania obyvateľstva bolo v obci Nový Život ekonomicky aktívnych z celkového počtu 47,82 % obyvateľov.

Podiel ekonomicky neaktívneho obyvateľstva z celkového počtu obyvateľstva obce (v prípade zistenej ekonomickej aktivity) bol 49,97%. Najpočetnejšími skupinami ekonomicky neaktívnych obyvateľov v obci Nový Život nepracujúcich zaraďujeme nepracujúcich dôchodcov na druhom mieste (18,08%) a závislé osoby na prvom mieste (27,76). Medzi závislé osoby boli zaradené deti do začatia povinnej školskej dochádzky, žiaci základnej školy, žiaci strednej školy, študenti vysokej školy a osoby v domácnosti. Podľa metodiky SODB spadajú do kategórie „ďalší nezávislí" osoby na rodičovskej dovolenke (ktorých pracovných pomer trvá).

Ekonomická aktivita	Počet osôb	Podiel %
Pracujúci (okrem dôchodcov)	970	42,06
Pracujúci dôchodca	132	5,72
Osoba na materskej dovolenke	5	0,22
Osoba na rodičovskej dovolenke	20	0,87
Nezamestnaní	70	3,04
Žiaci strednej školy	68	2,95
Študenti vysokej školy	21	0,91
Osoby v domácnosti	162	7,03
Dôchodca	417	18,08
Príjemca kapitálových príjmov	1	0,04
Žiaci základnej školy	224	9,71
Deti do začatia povinnej školskej dochádzky	165	7,16
Iná	3	0,13
Nezistené	48	2,08
Z toho ekonomicky aktívni	**1103**	**47,82**

Tabuľka č. 12: Rozdelenie obyvateľov obce Nový Život podľa ekonomickej aktivity, Zdroj: SODB 2021

Vzhľadom k počtu ekonomicky aktívnemu obyvateľstvu uvádzame nižšie index ekonomického zaťaženia. Index ekonomického zaťaženia vyjadruje počet osôb v predproduktívnom a poproduktívnom veku k osobám v produktívnom veku vyjadrené v percentách. Ekonomické zaťaženie obyvateľstva obce Nový Život má tendencie v rozmedzí sledovaného obdobia mierne narastať. V rozmedzí rokov 2014 až 2021 narástol index ekonomického zaťaženia v obci o 4,8 %. Nárast ekonomického zaťaženia možno

pozorovať na grafe č. 10, ktorý zachytáva nárast indexu aj za mužské a ženské pohlavie samostatne.

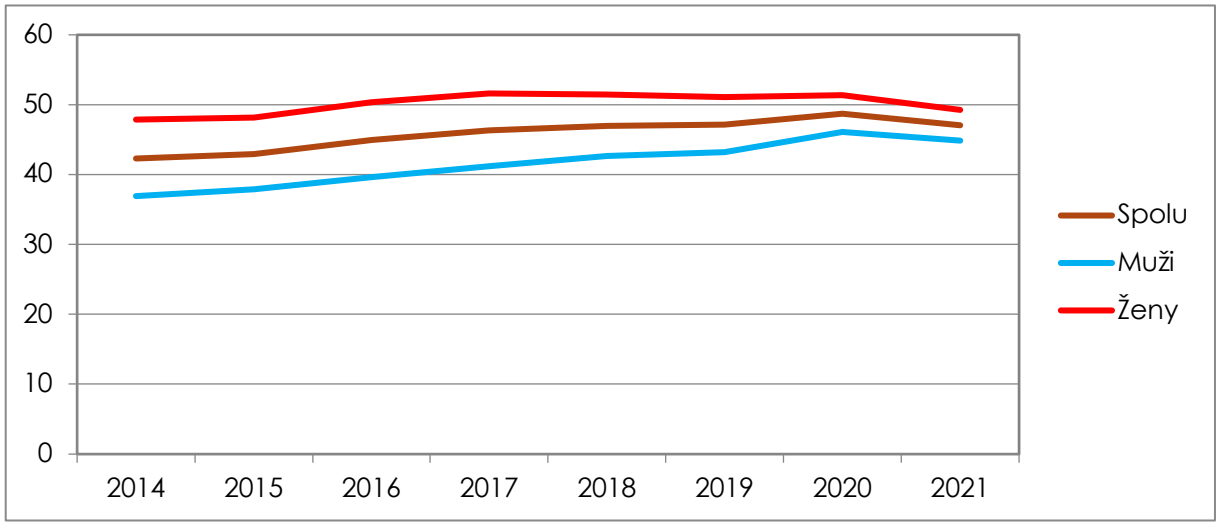

Graf 10: Index ekonomického zaťaženia obce Nový Život v rokoch 2014 – 2021, zdroj: ŠÚ SR, 2022

Ako sme však už vyššie naznačili, k sociálnemu vylúčeniu dochádza aj z iných ako ekonomických dôvodov. V kontexte tejto skutočnosti treba aj oblasť sociálnych služieb vnímať ako oblasť, ktorá nie je zameraná iba na riešenie, resp. zmierňovanie núdze hmotnej či finančnej, ale aj núdze sociálnej.

Obec eviduje približne 500 príslušníkov marginalizovanej rómskej komunity. O ohrozených skupinách medzi ktoré môžeme zaradiť osoby bez domova, osoby vracajúce sa z výkonu trestu odňatia slobody, osoby proti ktorým je vedené trestné stíhanie, osoby ohrozené trestnou činnosťou, prípadne násilím, nie sú obcou presne zaznamenávané, taktiež nie sú známe ani počty občanov s určitým druhom závislosti.

V rámci analýzy sociologických údajov sme sa zamerali na štruktúru obyvateľstva obce Nový Život podľa jednotlivých cieľových skupín, na ktoré sa sociálne služby a komunitné plánovanie zameriava, v nasledujúcej textovej časti si bližšie špecifikujeme reálne prostredie, od ktorého sa komunitné plánovanie odvíja.

7. ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU V OBLASTI POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Analýza súčasného stavu v oblasti poskytovania sociálnych služieb úzko nadväzuje na socio-demografickú analýzu a predstavuje neoddeliteľnú súčasť komunitného plánu, pretože iba na základe monitoringu súčasnej situácie je možné identifikovať silné a slabé stránky samosprávy v oblasti poskytovania sociálnych služieb a navrhnúť konkrétne možnosti ich budúceho rozvoja. V rámci nasledujúcej textovej časti preto popisujeme aktuálny stav sociálnej starostlivosti vo vzťahu k jednotlivým cieľovým skupinám, ktoré sme bližšie špecifikovali v predchádzajúcej kapitole.

Prítomnosť či absencia určitých sociálnych služieb (najmä pri veľkej početnosti určitej skupiny) môže naznačovať konkrétne potreby opatrení, ktoré by bolo v blízkej budúcnosti vhodné zrealizovať. Táto časť komunitného plánu takisto napomôže pri zhodnocovaní silných a slabých stránok obce v sociálnej oblasti.

Verejní poskytovatelia sociálnych služieb

V súčasnosti je na území obce poskytovaná **domáca opatrovateľská služba**. Poskytovateľom tejto služby je obec. Služba je poskytovaná terénnou formou v domácom prostredí klienta v súlade s § 41 zákona o sociálnych službách. Opatrovateľská služba je poskytovaná fyzicke osobej, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II a je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4.

Konkrétne podmienky poskytovania opatrovateľskej služby v obci Nový Život upravuje Všeobecne záväzné nariadenie č. 7/2008 o opatrovateľskej službe a spôsobe určenia a výške úhrady za poskytované sociálne služby. Poskytovateľ sociálnej služby je pripravený v prípade potreby (záujmu obyvateľov o túto sociálnu službu) navýšiť kapacitu sociálnej služby a prijať adekvátny počet odborných zamestnancov.

Obec zabezpečuje pre seniorov v obci **stravovanie**, pričom strava je zabezpečovaná prostredníctvom Vývarovne jedál Nový Život. Dodávateľ stravu pripravuje a rozváža dôchodcom v pracovné dni. Kapacita je zatiaľ postačujúca. Obec poskytuje finančný príspevok na stravovanie. Zvyšnú sumu si hradí občan.

Ako formu prevencie pred sociálnym vylúčením samospráva podporuje voľnočasové aktivity obyvateľov a organizuje rôzne kultúrne, športové a spoločenské podujatia dostupné pre širokú verejnosť.

Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb

V zmysle aktuálneho znenia zákona o sociálnych službách (§ 78a) Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR po splnení ustanovených podmienok poskytuje neverejnému poskytovateľovi, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk, finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou, ak o to neverejný poskytovateľ požiada a poskytuje sociálnu službu v zariadení, ktorým je:

a) zariadenie podporovaného bývania,

b) zariadenie pre seniorov,

c) zariadenie opatrovateľskej služby,

d) rehabilitačné stredisko,

e) domov sociálnych služieb,

f) špecializované zariadenie,

g) denný stacionár.

V nadväznosti na novelu zákona o sociálnych službách vydáva obec poskytovateľom určitých sociálnych služieb (poskytovaných v nocľaháreni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a dennom stacionári) na ich žiadosť bezplatne písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku z rozpočtu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR s KPSS obce.

Na území obce Nový Život nepôsobí žiadny neverejný poskytovateľ sociálnej služby.

8. SWOT ANALÝZA

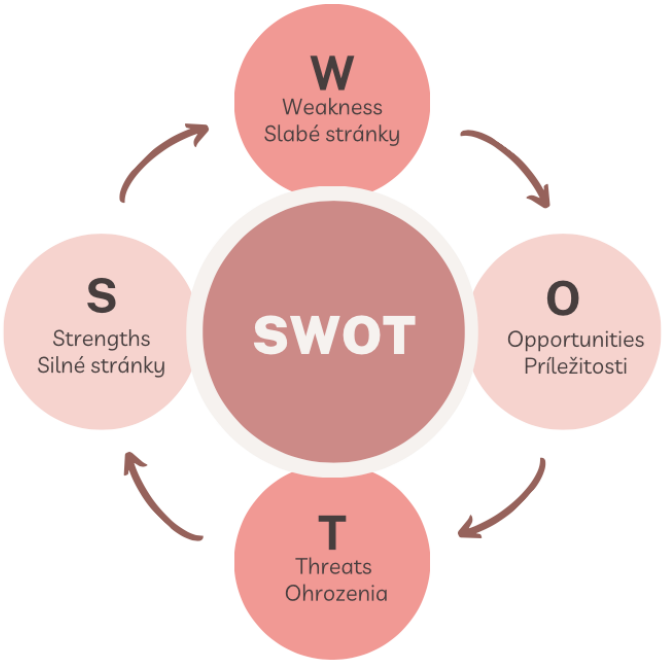

SWOT analýza predstavuje jeden z najvýznamnejších nástrojov na zhodnotenie silných a slabých stránok územia, jeho príležitostí a ohrození s cieľom stanoviť jeho špecifické prednosti, ktoré možno považovať za faktory budúceho rozvoja a súčasne rozhodnúť o opatreniach na odstránenie nedostatkov, ktoré obmedzujú jeho konkurencieschopnosť a budúci rozvoj.

SWOT analýza sumarizuje silné a slabé stránky obce v oblasti poskytovania sociálnych služieb a identifikuje tiež príležitosti a ohrozenia vplývajúce na jej rozvoj. Prehľad uvedených atribútov zachytáva nasledujúca tabuľka.

Silné stránky	Slabé stránky
• vypracovaný komunitný plán sociálnych služieb ako nástroj strategického plánovania (koncepčný prístup k riešeniu problematiky sociálnych služieb) • opatrovateľská služba poskytovaná v domácom prostredí klienta • zriadená výdajňa jedál • prítomnosť materskej školy na území obce • aktívna samospráva v oblasti získavania externých finančných prostriedkov na financovanie rozvojových zámerov • záujem obce skvalitňovať a rozširovať sociálne služby • podpora činnosti mimovládnych organizácií, kultúrnych a športových aktivít a spoločenských podujatí – účinný nástroj pred sociálnym vylúčením	• zvyšovanie podielu poproduktívneho obyvateľstva – starnutie obyvateľstva • prirodzený úbytok obyvateľstva • odkázanosť obyvateľov na sociálne služby a sociálnu infraštruktúru okolitých sídel • pomerne vysoký podiel obyvateľstva s nízkym alebo žiadnym vzdelaním a nízky podiel vysokoškolsky vzdelaných osôb • relatívny nezáujem obyvateľov o komunitné plánovanie
Príležitosti	**Ohrozenia**
• podpora a rozvoj informovanosti obyvateľov obce o poskytovaných sociálnych službách a kompenzáciách • možnosť získať externé finančné prostriedky na financovanie rozvojových sociálnych zámerov • odstraňovanie administratívnych bariér • možnosti partnerskej spolupráce s inými samosprávami • podpora bytovej politiky a rozvoj služieb • aktivizácia obyvateľov a nezamestnaných v komunitnej činnosti • navyšovanie kapacít opatrovateľskej služby – v prípade záujmu obyvateľov	• neúspešnosť projektových zámerov • legislatívne zmeny a obmedzenia • zvyšovanie administratívnej záťaže • odliv kvalifikovanej pracovnej sily z obce • negatívny demografický vývoj – starnutie obyvateľstva, prirodzený úbytok • Zvyšovanie počtu ŤZP s nárastom poproduktívneho obyvateľstva • Nízke príjmy seniorov neumožňujúce platiť za sociálne služby • Zlá sociálna a ekonomická situácia rodín

Tabuľka č. 13: SWOT analýza, Zdroj: Vlastné spracovanie

9. VYHODNOTENIE PLNENIA PREDCHÁDZAJÚCEHO KPSS

Predchádzajúci Komunitný plán sociálnych služieb obce Nový Život 2019 – 2023 definoval hlavné strategické ciele rozvoja a zabezpečovania poskytovania sociálnych služieb na území obce Nový Život. V nasledujúcej tabuľke uvádzame prehľad opatrení samosprávy z predchádzajúceho plánovacieho obdobia, pri ktorých bola podaná žiadosť o dotáciu a k nim aj informáciu, či sa tieto ciele samospráve podarilo naplniť.

Vyhodnotenie plnenia predchádzajúceho KPSS pomôže samospráve vo formulovaní cieľov na aktuálne plánovacie obdobie, keďže viaceré z opatrení sú aktuálne aj počas nadchádzajúceho plánovacieho obdobia.

Prehľad realizácie			
Rok	Názov projektu	Zdroj financovania	Schválený/realizovaný
2023	Zriadenie vývarovne	Vlastné zdroje	Áno aj realizovaný
2021	Rekonštrukcia MŠ - Tonkovce	Vlastné zdroje + MV SR + EU	Áno aj realizovaný

Tabuľka č. 14: Vyhodnotenie realizácie zámerov komunitného plánovania

Samospráva ale vidí pretrvávajúci záujem o realizovanie zámerov v sociálnej oblasti na strane obyvateľov a taktiež na strane zástupcov samosprávy a z toho dôvodu sa niektoré strategické zámery presúvajú do nasledujúceho obdobia komunitného plánovania.

10. VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU

Sociálne služby, ich ponuku a kvalitu mali možnosť v dotazníkovom prieskume ohodnotiť občania obce Nový Život. Dotazník bol dostupný v elektronickej forme na webovej stránke obce www.novyzivot.sk a taktiež v papierovej forme na obecnom úrade. Dotazník bol rozdelený na 2 časti – úvodnú a hlavnú časť. Cieľom úvodnej časti bolo zistenie základných charakteristík o respondentoch, prípadne o organizáciách, hlavná časť bola zameraná na zisťovanie spokojnosti a názorov na sociálne služby obce Nový Život.

Zber dotazníkov v papierovej aj elektronickej podobe bol ukončený v januári 2024. Príležitosť vyjadriť svoj názor na sociálne služby obce využilo celkovo 33 občanov.

Z 33 platných dotazníkov **60,6 % vyplnili muži.** 81,8 % respondentov býva v obci Nový Život 21 alebo viac rokov, viac ako 9 % respondentov 6 – 10 rokov. Väčšina respondentov teda býva v obci Nový Život už dlho a svoju obec dobre poznajú.

Pokiaľ ide o **vekovú štruktúru** respondentov, najpočetnejšia skupina 42,4 % respondentov bola vo veku 50 - 64 rokov, druhú najpočetnejšiu skupinu (25 %) tvorili respondenti vo veku 50 - 64 rokov. Nasledovali respondenti vo veku 65 a viac rokov (30,3 %). Takýto stav je prirodzený, keďže o sociálne služby prejavujú ľudia záujem tým viac, čím viac sa ich týkajú – s pribúdajúcim vekom, zmenou sociálnych potrieb, zmenou sociálnych potrieb svojich rodinných príslušníkov.

Z hľadiska **vzdelanostnej štruktúry** malo v čase konania sa prieskumu najviac respondentov (takmer 34 %) najvyššie dosiahnuté vzdelanie stredné odborné vzdelanie. Ďalšími početnými skupinami, ktoré prejavili záujem o komunitné plánovanie, boli vyučené osoby s maturitou (18,2 %), vyučené osoby bez maturity (15,2 %), osoby so stredným všeobecným vzdelaním (12,1 %) a osoby s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa (9,1 %). Zvyšné vzdelanostné skupiny boli zastúpené menej ako 5 percentami.

Takmer 37 % respondentov bolo v čase konania sa prieskumu na dôchodku. 30,3 % respondentov bolo zamestnaných vo verejnom sektore a 24,2 % opýtaných bolo zamestnaných v súkromnom sektore. Ostatné skupiny obyvateľstva **z hľadiska ekonomickej aktivity** boli zastúpené menej ako 10 percentami.

V nasledujúcej textovej časti prinášame výsledky dotazníkového prieskumu.

Otázka č. 1: Aké je zloženie Vašej domácnosti?

39,4 % - manželia/partneri žijúci v domácnosti bez detí, resp. deti sú už osamostatnené

21,2 % - viacgeneračná domácnosť

21,2 % - jednotlivec

18,2 % - obaja rodičia s dieťaťom/deťmi

Do prieskumu sa zapojili prevažne osoby, ktoré bývajú v domácnosti bez detí a viacgeneračné domácnosti, čo je možné odôvodniť vyššou potrebou hľadať riešenia v sociálnych službách pre seniorov.

Otázka č. 2: Máte prehľad o tom, aké sociálne služby sú v obci poskytované?

48,5 % - áno

36,4 % - čiastočne

12,1 % - nie

3 % - nezaujímam sa

Väčšina respondentov v prieskume uviedla, že má čiastočný alebo úplný prehľad o sociálnych službách poskytovaných na území obce Nový Život. Uvedené môže svedčiť o informovanosti obyvateľov o poskytovaných sociálnych službách alebo zdanlivej

vedomosti o poskytovaných sociálnych službách. V praxi laická verejnosť nie vždy rozozná sociálne služby od súvisiacich služieb (napr. za sociálne služby sú často považované aj zdravotnícke a vzdelávacie služby, organizovanie podujatí a pod.) a taktiež verejnosť nie vždy pozná oficiálne názvy sociálnych služieb v zmysle platného zákona o sociálnych službách (napr. v praxi stále zaužívané pojmy „domov dôchodcov", „jasle" a pod.).

Otázka č. 3: Ak by ste potrebovali získať informácie o niektorej zo sociálnych služieb poskytovaných v obci, na koho sa obrátite? (Bolo možné označiť viacero odpovedí.)

57,6 % - kontaktujem obecný úrad

24,2 % - skontaktujem sa priamo s organizáciou, o ktorej viem, že tieto služby poskytuje

15,2 % - obrátim sa na človeka, ktorý sa s podobným problémom už stretol

9, 1 % - získam si informácie z internetu

3 % - vyhľadám pomoc u priateľov alebo v rodine

Väčšina respondentov zvolila „najkratšiu cestu", ako získať informácie o sociálnych službách. Zároveň by väčšina respondentov volila kombináciu viacerých informačných zdrojov.

Otázka č. 4: Ako by ste riešili situáciu v prípade trvalého zdravotného postihnutia člena Vašej rodiny? (Bolo možné označiť viacero odpovedí.)

57,6 % - starostlivosť by som zabezpečil/a sám/sama

27,3 % - využil/a by som služby poskytované v domácom prostredí

18,2 % - využil/a by som služby poskytované v prostredí poskytovateľa sociálnej služby

Viac ako 84 % respondentov by sociálnu starostlivosť zabezpečilo svojpomocne doma alebo doma za pomoci iného subjektu. Uvedené je v súlade s aktuálnymi snahami o „deinštitucionalizáciu" sociálnych služieb, t. j. preferovanie poskytovania sociálnej pomoci v domácom prostredí pred umiestňovaním osôb do zariadení.

Otázka č. 5: Aké sociálne a príbuzné služby v súčasnej dobe využívate? (bez ohľadu na to, či ich využívajú na území obce. Bolo možné vybrať viacero odpovedí.)

97 % - nevyužívam žiadnu sociálnu službu

3 % - rehabilitačnné stredisko

Zvyšné sociálne služby neboli zastúpené.

Väčšina respondentov aktuálne nevyužíva žiadne sociálne služby. Spomedzi respondentov, ktorí nejakú sociálnu službu využívajú najviac respondentov využíva služby rehabilitačného strediska.

Otázka č. 6: Aké sociálne služby plánujete využívať v najbližších 5 rokoch? Uveďte aj v súčasnosti využívané sociálne služby, ak ich plánujete využívať aj naďalej. (Bolo možné vybrať viacero odpovedí.)

87,9 % - neplánujem využívať žiadnu sociálnu službu

12,1 % - stravovanie v jedálni

6,1 % - služby s použitím telekomunikačných technológií

3 % - domáca opatrovateľská služba

3 % - denné centrum

3 % - prepravná služba

Zvyšné sociálne služby boli zastúpené menej ako 3 percentami.

Respondenti najväčší záujem prejavili o stravovanie v jedálni. Takmer 88 % respondentov neplánuje využívať žiadnu sociálnu službu.

Otázka č. 7: Ste spokojný/á s rozsahom (ponukou) sociálnych služieb poskytovaných v obci?

45,5 % - áno

42,4 % - neviem posúdiť

12,1 % - nie

Viac ako 45 % respondentov je spokojná s ponukou sociálnych služieb. Viac ako 40 % respondentov nevedela posúdiť dostatočnosť ponuky sociálnych služieb. Niektoré osoby vedeli ponuku posúdiť z vlastnej skúsenosti, niektoré prostredníctvom referencií od rodinných príslušníkov, priateľov a známych. Nespokojnosť s ponukou sociálnych služieb vyjadrilo 12 % respondentov.

Otázka č. 8: Ste spokojný/á s kvalitou sociálnych služieb poskytovaných v obci?

57,6 % - neviem posúdiť

24,2 % - áno

18,2 % - nie

Takmer 58 % respondentov nevedelo posúdiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb. 24,2 % respondentov je s kvalitou sociálnych služieb spokojná. Vyše 18 % respondentov vyjadrilo nespokojnosť s kvalitou sociálnych služieb.

Väčšina respondentov aktuálne nevyužíva žiadne sociálne služby, t. j. ak respondenti nemajú referencie o sociálnych službách od svojich rodinných príslušníkov, priateľov a známych, nedokážu dostatočne posúdiť ani kvalitu a rozsah poskytovaných sociálnych služieb. Táto skutočnosť mohla výrazne ovplyvniť relevantnosť odpovedí v otázkach preverujúcich spokojnosť respondentov s rozsahom a kvalitou poskytovaných sociálnych služieb.

Otázka č. 9: Na rozvoj ktorých sociálnych služieb by sa mala samospráva v najbližších 5 rokoch zamerať? (Bolo možné vybrať viacero odpovedí.)

36,4 % - zariadenie pre seniorov

36,4 %- stravovanie v jedálni

18,2 % - rehabilitačné stredisko

15,2 % - denný stacionár

15,2 % - domov sociálnych služieb

15,2 % - prepravná služba

33,3 % - neviem

Väčšina respondentov má záujem o zariadenie pre seniorov a poskytovanie stravovania v jedálni. Záujem o zriadenie rehabilitačného strediska prejavilo 18,2 % respondentov.

Na záver ešte niektorí respondenti využili priestor na vyjadrenie názorov a pripomienok. Viacerí vyjadrili názor, že v obci chýba zariadenie pre seniorov. Obyvatelia by tiež uvítali prítomnnosť zdravotného strediska a lekárne.

Strategická časť

Vízia

Vízia je súhrnom predstáv o želanej situácii, konečnom stave, ktorý má byť samosprávou dosiahnutý na konci plánovacieho obdobia v roku 2030. Vízia pre oblasť poskytovania sociálnych služieb obce Nový Život bola sformulovaná na základe identifikovania silných a slabých stránok, hrozieb a príležitostí (SWOT analýzy). Keďže do spracovania komunitného plánu boli zapojení zástupcovia obecného úradu, odborníci na sociálnu oblasť, poskytovatelia , užívatelia sociálnych služieb, ako aj široká verejnosť, je vízia adekvátnym odrazom potrieb všetkých zúčastnených partnerov.

Hlavným cieľom strategickej vízie je poskytnúť smer pre strategické plánovanie, ako aj pre implementáciu navrhnutých opatrení. Vízia tiež vykresľuje želanú budúcnosť tým, ktorí v obci žijú, pracujú v nej navštevujú ju, či v nej podnikajú, alebo ktorí tu plánujú investovať. Súčasné strategické plánovanie a strategická vízia predstavujú dohovor medzi lokálnymi lídrami na prioritách budúceho rozvoja. Toto poslanie strategickej vízie sa najlepšie naplní vtedy, keď je jej obsah stručný, výrečný a pôsobivý v najširšom zmysle slova. Okrem motivácie má vízia aj marketingový, respektíve propagačný účel. Predáva daný región/lokalitu, predáva úsilie svojej komunity čeliť aktuálnym trendom a vytvárať lepšie podmienky pre regionálny rozvoj. Propaguje obec vo svete, na úradoch a medzi partnermi, ale rovnaký význam má aj vnútorná propagácia, keďže zabezpečuje usporiadanie, identitu a spoločný účel činnosti rozvoja.

V nadväznosti na uvedené bola formulovaná vízia obce Nový Život pre oblasť poskytovania sociálnych služieb:

Perspektívou obce Nový Život je vytvoriť samosprávu s kvalitnou sociálnou infraštruktúrou s možnosťami na dobré bývanie, kultúrne a športové vyžitie. Konanie obce bude v súlade s cieľom zlepšiť prístup občanov k sociálnym službám urobiť sociálne služby kvalitnejšími, rozmanitejšími a adresnejšími. Obec bude naklonená inovatívnym prístupom s cieľom riešiť nové výzvy.

Vízia obce bude naplnená realizáciou Komunitného plánu sociálnych služieb obce Nový Život na roky 2024 – 2030. Obecný úrad bude rozvoj oblasti poskytovania sociálnych služieb pravidelne monitorovať, vyhodnocovať a komunitný plán aspoň raz ročne aktualizovať, a to opätovne aj v interakcii s ostatnými partnermi, ktorých sa komunitné plánovanie týka. Takýmto spôsobom bude komunitný plán nepretržite odrážať aktuálne potreby obyvateľov a situáciu v oblasti poskytovania sociálnych služieb na jednej strane a aktuálne možnosti a zámery obce na druhej strane.

Návrh stratégie rozvoja

S cieľom dosiahnuť vytýčenú víziu navrhla obec Nový Život stratégiu rozvoja sociálnych služieb. Vďaka naplánovaniu jednotlivých krokov obec už na začiatku plánovacieho obdobia vie, na aký zámer, kedy a koľko finančných prostriedkov bude potrebovať, čo jej umožní lepšie, organizovanejšie a efektívnejšie napĺňať jednotlivé zámery a následne aj vyhodnocovať úspešnosť svojho konania. Z tohto dôvodu by stratégia rozvoja nemala byť príliš ambiciózna, ale mala by zohľadňovať súčasné podmienky na jednej strane a reálne dostupné možnosti obce na druhej strane. Iba stanovením racionálnych cieľov môže samospráva dosiahnuť skutočný rozvoj, naopak, vymenovaním dlhého zoznamu nereálnych opatrení iba podporí frustráciu z neschopnosti zmeniť súčasný stav k lepšiemu.

Komunitný plán obce Nový Život vychádza z Národných priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030. Cieľom národných priorít je vymedziť rozvojovú trajektóriu sociálnych služieb na Slovensku do roku 2030. Pre zabezpečenie podmienok rozvojovej trajektórie sociálnych služieb pre obdobie rokov 2021-2030 je nevyhnutné naplniť nasledovné predpoklady, ktoré predstavujú pre napĺňanie NPRSS nevyhnutné vstupy:

A. Vytvorenie strategického rámca sociálnych služieb do roku 2030 v Slovenskej republike

B. Zabezpečenie finančnej a personálnej udržateľnosti rozvoja sociálnych služieb

C. Prepájanie sociálnych služieb s inými verejnými službami v rámci podpory sociálnej inklúzie zraniteľných jednotlivcov, rodín, skupín a komunít

NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb

NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti

NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby

NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb

Predpokladá sa, že národné priority si následne nižšie územné jednotky rozpracujú vo svojich koncepčných a plánovacích dokumentoch.

Ďalej KPSS obce Nový Život vychádza z Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nový Život na roky 2023– 2030.

Na obdobie rokov 2023 – 2030 si obec Nový Život stanovila cieľ, na dosiahnutie ktorého si vytýčila nasledujúce zámery:

CIELE A AKTIVITY OBCE NOVÝ ŽIVOT NA ROKY 2024 – 2030 PRE OBLASŤ POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	
CIEĽ	**ZÁMER/AKTIVITA**
Zvýšenie dostupnosti a skvalitnenie sociálnych a komunitných služieb	1. Zriadenie denného stacionára
	2. Poskytovanie domácej opatrovateľskej služby
	3. Udržanie sociálnej služby v jedálni - Prevádzkovanie výdajne

Tabuľka č. 15: Ciele a aktivity obce Nový Život na roky 2024-2030, Zdroj: OcÚ, 2024

V nadväznosti na definovaný cieľ a k nim prislúchajúce aktivity vykonala obec monitoring východiskových podmienok – zostavila sumár, v ktorom uvádza, aké kroky už podnikla na dosiahnutie vytýčeného cieľa a aké sú jej následné možnosti rozvoja. Samospráva zvážila kedy, za pomoci koho, za akých podmienok a s akými nákladmi bude môcť ďalej prispievať k realizácii jednotlivých zámerov, pričom prehľad odpovedí na tieto kľúčové otázky zachytávajú nasledujúce tabuľky.

Základné údaje o projektovom zámere č. 1	
Názov projektu	**Zriadenie denného stacionára**
Druh sociálnej služby	§ 40 zákona o sociálnych službách
Forma sociálnej služby	Ambulantná

<table>
<tr><td>Cieľová skupina sociálnej služby</td><td>Fyzická osoba, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, ak jej stupeň odkázanosti je najmenej III a je odkázaná na sociálnu službu v zariadení len na určitý čas počas dňa.</td></tr>
<tr><td>Poskytovateľ sociálnej služby</td><td>Obec Nový Život</td></tr>
<tr><td>Kontaktná osoba pre zámer</td><td>BD</td></tr>
<tr><td>Začatie a ukončenie projektu</td><td>2024-2030</td></tr>
<tr><td>Organizačné a prevádzkové podmienky</td><td>Podmienky poskytovania sociálnej služby budú vypracované vo všeobecne záväznom nariadení obce Nový Život. Prevádzkové podmienky budú definované vo vnútornom poriadku denného stacionáru.</td></tr>
<tr><td>Stav projektu pred realizáciou</td><td>Absencia denného stacionára v obci, dlhodobo neuspokojený dopyt po zariadení tohto typu.</td></tr>
<tr><td>Cieľ projektu</td><td>Vytvoriť dostatočné kapacity pre ambulantnú formu sociálnej služby v dennom stacionári.</td></tr>
<tr><td>Indikátory monitoringu</td><td><table><tr><th>Ukazovateľ a merná jednotka</th><th>2024-2030</th></tr><tr><td>Vybudovaná plocha denného stacionára (m²)</td><td>BD</td></tr><tr><td>Kapacita zariadenia (počet osôb)</td><td>BD</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>Požiadavky na kapacitu sociálnej služby</td><td>Existujúca kapacita: 0 klientov

Potrebná kapacita: BD</td></tr>
<tr><td>Personálne zabezpečenie sociálnej služby</td><td><table><tr><th>Počet pracovníkov</th><th>Z toho odborných</th><th>Z toho pomocných</th></tr><tr><td>BD</td><td>BD</td><td>BD</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>Riziká</td><td>Nedostatok finančných prostriedkov obce, absencia vhodnej výzvy, neschválenie žiadosti o NFP, komplikácie v procese verejného obstarávania, spoľahlivosť dodávateľa stavebných prác, kvalita dodaných stavebných prác.</td></tr>
<tr><td>Poznámky</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Financovanie projektu</td></tr>
<tr><td>Druh výdavku</td><td>Termín (rok)</td><td>Náklady spolu (v eur)</td></tr>
<tr><td>Realizácia projektu</td><td>2024-2030</td><td>BD</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td></td><td></td></tr>
</table>

<table>
<tr><th colspan="3">Základné údaje o projektovom zámere č. 2</th></tr>
<tr><td>Názov projektu</td><td colspan="2">Poskytovanie domácej opatrovateľskej služby</td></tr>
<tr><td>Druh sociálnej služby</td><td colspan="2">§ 41 zákona o sociálnych službách</td></tr>
<tr><td>Forma sociálnej služby</td><td colspan="2">Terénna</td></tr>
<tr><td>Cieľová skupina sociálnej služby</td><td colspan="2">Fyzická osoba, ktorej stupeň odkázanosti je najmenej II a je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách.</td></tr>
<tr><td>Poskytovateľ sociálnej služby</td><td colspan="2">Obec Nový Život</td></tr>
<tr><td>Kontaktná osoba pre zámer</td><td colspan="2">BD</td></tr>
<tr><td>Začatie a ukončenie projektu</td><td colspan="2">2024-2030</td></tr>
<tr><td>Organizačné a prevádzkové podmienky</td><td colspan="2">Opatrovateľskou službou sa poskytujú úkony, ktoré určuje obec v hodinách alebo podľa jednotlivých úkonov. Minimálny rozsah úkonov sebaobsluhy nesmie byť nižší, ako je minimálny rozsah zodpovedajúci stupňu odkázanosti fyzickej osoby, ak sa poskytovateľ sociálnej služby s prijímateľom sociálnej služby na návrh prijímateľa sociálnej služby nedohodne inak v zmluve o poskytovaní sociálnej služby.

Opatrovateľskú službu nemožno poskytovať fyzickej osobe,

a) ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba,

b) ktorá je opatrovaná fyzickou osobou, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie podľa osobitného predpisu, ak tento zákon neustanovuje inak,

c) ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu podľa osobitného predpisu,

d) ktorej je nariadená karanténa pre podozrenie z nákazy prenosnou chorobou a pri ochorení touto nákazou.</td></tr>
<tr><td>Stav projektu pred realizáciou</td><td colspan="2">Fungujúca opatrovateľská služba</td></tr>
<tr><td>Cieľ projektu</td><td colspan="2">Udržanie opatrovateľskej služby poskytovanej v domácom prostredí klienta.</td></tr>
<tr><td>Indikátory monitoringu</td><td colspan="2"><table><tr><th>Ukazovateľ a merná jednotka</th><th>2024 - 2030</th></tr><tr><td>Počet klientov opatrovateľskej služby (počet osôb)</td><td>BD</td></tr><tr><td>Počet opatrovateľov (počet osôb)</td><td>BD</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>Požiadavky na kapacitu sociálnej služby</td><td colspan="2">Existujúca kapacita: ... klientov a ... opatrovateľov

Potrebná kapacita: .. klientov a ...opatrovateľov</td></tr>
</table>

2022

<table>
<tr><td>Personálne zabezpečenie sociálnej služby</td><td colspan="3"><table><tr><th>Počet pracovníkov</th><th>Z toho odborných</th><th>Z toho pomocných</th></tr><tr><td>BD</td><td>BD</td><td>BBD</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>Riziká</td><td colspan="3">Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily (opatrovateľov), kvalita opatrovateľov</td></tr>
<tr><td>Poznámky</td><td colspan="3">-</td></tr>
<tr><td colspan="4">Financovanie projektu</td></tr>
<tr><td>Druh výdavku</td><td>Termín (rok)</td><td colspan="2">Náklady spolu (v eur)</td></tr>
<tr><td>Realizácia projektu</td><td>2024-2030</td><td colspan="2">BD</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td colspan="3"></td></tr>
</table>

Základné údaje o projektovom zámere č. 3	
Názov projektu	**Udržanie sociálnej služby v jedálni - Prevádzkovanie výdajne**
Druh sociálnej služby	§ 58 zákona o sociálnych službách
Forma sociálnej služby	Ambulantná, terénna
Cieľová skupina sociálnej služby	Fyzická osoba, ktorá nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, má ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav alebo dovŕšila dôchodkový vek.
Poskytovateľ sociálnej služby	Obec Nový Život
Kontaktná osoba pre zámer	BD
Začatie a ukončenie projektu	2024-2030
Organizačné a prevádzkové podmienky	Príspevok na stravu
Stav projektu pred realizáciou	
Cieľ projektu	Zabezpečiť možnosti stravovania seniorov.

Indikátory monitoringu	Ukazovateľ a merná jednotka	2024-2030	2022
	Počet klientov (počet osôb)	30	
Požiadavky na kapacitu sociálnej služby	Existujúca kapacita: 70		
Personálne zabezpečenie sociálnej služby	Počet pracovníkov	Z toho odborných	Z toho pomocných
	1	1	0
Riziká	Nezáujem seniorov o sociálnu službu.		
Poznámky	-		
Financovanie projektu			
Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (v eur)	
Realizácia projektu	2024-2030	BD	
Spolu			

BD- Bude doplnené

Tab. č. 16: Strategické zámery obce Nový Život na obdobie 2024 – 2030

Plnenie vyššie uvedených strategických zámerov bude samospráva priebežne monitorovať. Komunitný plán bude samospráva v nadväznosti na zistený stav každý rok aktualizovať.

Plán financovania

V tejto časti KPSS prinášame sumár jednotlivých zámerov (akčný plán), prehľad financovania zámerov v jednotlivých rokoch plánovacieho obdobia a celkovú potrebu finančných prostriedkov. Keďže možnosti obecného rozpočtu sú obmedzené, má obec Nový Život v rámci plánovacieho obdobia 2024 – 2030 záujem okrem vlastných finančných prostriedkov využívať aj prostriedky zo štátneho rozpočtu a fondov EÚ, prípadne alternatívne zdroje financovania (dary a pod.).

AKČNÝ PLÁN OBCE NOVÝ ŽIVOTA NA ROKY 2024 – 2030 PRE OBLASŤ POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB		
ZÁMER/AKTIVITA	**OBDOBIE REALIZÁCIE**	**NÁKLADY (v EUR)**
1. Zriadenie denného stacionára	2024-2030	BD
2. Poskytovanie domácej opatrovateľskej služby	2024-2030	BD
3. Udržanie sociálnej služby v jedálni - Prevádzkovanie výdajne	2024-2030	BD

Tabuľka č. 17: Akčný plán 2024-2030, Zdroj: OcÚ, 2024

Okrem snahy obce o zrealizovanie vytýčených strategických zámerov bude obecný úrad počas aktuálneho plánovacieho obdobia 2024 – 2030:

- vyvíjať aktivity podporujúce zotrvanie občanov v domácom prostredí,
- pokračovať v súčasných aktivitách, poskytovaných sociálnych službách a príspevkoch,
- zabezpečovať dosahovanie štandardov kvality sociálnych služieb a zvyšovanie odbornosti zamestnancov,
- uskutočňovať opatrenia, ktorými sa adaptuje systém poskytovania sociálnych služieb obce na prípadné novely zákona o sociálnych službách,
- aktualizovať všeobecne záväzné nariadenia obce v zmysle platnej legislatívy,
- zohľadňovať navrhnuté strategické zámery pri schvaľovaní rozpočtu obce.

Na vypracovaní komunitného plánu sociálnych služieb a jeho následných aktualizáciách participovali/participujú:

- **pracovná skupina** v zložení :

Mgr. Marta Tatár

Monika Fekete

Eva Farkasová

- **externá spoločnosť** – Gemini Group s. r. o.,

Realizačná časť

Realizačná časť bližšie vysvetľuje časový harmonogram realizácie KPSS, hodnotenie a monitorovanie činností počas ich priebehu. Záznamy z monitorovania budú priebežne dopĺňané počas obdobia realizácie aktivít.

Časový plán realizácie KPSS

Zámer/ Aktivita	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Zriadenie denného stacionára	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. Poskytovanie domácej opatrovateľskej služby	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. Udržanie sociálnej služby v jedálni - Prevádzkovanie výdajne	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Tabuľka č. 18: Časový plán realizácie KPSS 2024-2030, Zdroj: OcÚ, 2024

Monitorovanie a hodnotenie

Proces monitorovania a hodnotenia je dôležitou súčasťou realizácie projektových zámerov (aktivít), ktoré boli zadefinované v rámci rozvojovej stratégie komunitného plánu. Pomáha zistiť, či sa dodržuje stanovený plán a odhaľuje prípadné chyby a riziká, ktoré môžu nastať pri jeho realizácii.

Princípy dobrého spravovania pri realizácii Komunitného plánu sociálnych služieb:

- **Participácia -** zabezpečenie účasti tých, ktorí „musia“ byť zainteresovaní a umožnenie účasti tých, ktorí „chcú“ byť zainteresovaní
- **Transparentnosť -** rozhodovanie v ktorejkoľvek činnosti pri realizácii KPSS je uskutočnené na základe dopredu známych kritérií
- **Verejná zodpovednosť -** dodržiavanie zvolených kritérií merania výkonnosti, dodržiavanie práva a administratívnych postupov, jasná komunikácia cieľov

Zásady uplatňovania komunitného plánu sociálnych služieb

- KPSS je základným rozvojovým dokumentom, na ktorý sa musí prihliadať pri profilovaní všetkých rozvojových a rozvoj podporujúcich aktivít v oblasti sociálnych služieb.

- KPSS je záväzným pre tvorbu rozpočtu obce a jeho aktivity sú premietnuté do rozpočtu obce.
- KPSS je základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov.
- KPSS je rozvojový dokument, ktorého aktivity obec priamo realizuje (obec ako realizátor), alebo vytvára a podporuje vytvorenie podmienok na ich realizáciu (obec ako iniciátor, partner) inými subjektmi v prospech sociálneho rozvoja obce
- KPSS je rozvojový usmerňujúci dokument pre všetky subjekty existujúce či vykonávajúce činnosť na území obce, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho rozvojového charakteru (podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor).
- KPSS je otvorený, verejne dostupný dokument, priebežne aktualizovaný a reagujúci na prichádzajúce podnety, príležitosti a zmeny vnútorného a vonkajšieho prostredia.
- Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu KPSS sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce. Aby bol implementačný mechanizmus KPSS efektívny, musí mať obec jasne popísané činnosti, aktivity až úlohy, ktorými sa bude KPSS zabezpečovať na úrovni programovej, realizačnej a vyhodnocovacej.

Realizácia Komunitného plánu sociálnych služieb v obci Nový Život bude pozostávať z vykonávania aktivít navrhnutých v komunitnom pláne, ktorý sa bude každoročne aktualizovať.

Medzi kľúčové úlohy manažmentu obce bude patriť:

- realizovať projekty, ktoré prinesú pre obec želaný efekt a budú trvalo udržateľné,
- vyčleniť z rozpočtu obce finančné prostriedky potrebné na realizáciu navrhnutých aktivít,
- podporovať spoluprácu hlavných aktérov rozvoja obce a koordinovať ich aktivity,
- pravidelne monitorovať aktivity a vyhodnocovať plnenie akčného plánu na základe vopred stanovených merateľných ukazovateľov.

Komunitný plán bude obec vyhodnocovať každoročne vždy k 31. 12. kalendárneho roka v priebehu platnosti komunitného plánu. Informatívna správa o plnení komunitného plánu bude predkladaná na rokovanie Obecného zastupiteľstva v Novom Živote.

Komunitný plán je otvorený dokument, ktorý je potrebné prispôsobovať meniacim sa podmienkam, ktoré budú vyplývať z legislatívnych zmien, z potrieb obyvateľstva, z personálneho, materiálno – finančného zabezpečenia a pod. Komunitný plán sa bude dopĺňať a aktualizovať o nové aktivity podľa potreby rozvoja sociálnej oblasti, čím sa zabezpečí jeho aktuálnosť a zmysluplnosť.

Záver

Komunitný plán sociálnych služieb je kľúčovým nástrojom komunitného plánovania, ktorý slúži na vybudovanie a doplnenie potrebnej sociálnej infraštruktúry v obci a zlepšenie poskytovania sociálnych služieb svojim obyvateľom. Aj napriek neustále sa meniacemu prostrediu s množstvom turbulentných výkyvov predstavuje komunitné plánovanie základný stavebný kameň pre proces plánovania sociálnych služieb, prostredníctvom ktorého dokáže obec zabezpečiť široké portfólio poskytovaných sociálnych služieb, požadovanú kvalitu, vysokú adresnosť a efektivitu ich poskytovania. Samotný komunitný plán, ako aj celý proces komunitného plánovania, nadväzuje na strategický dokument obce – program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, ktorý tvorí komplexný pohľad na budúci rozvoj obbce Nový Život. Komplexnosť dokumentu sa odráža v sústredení sa na všetky 3 kľúčové oblasti, a to hospodársku, sociálnu aj environmentálnu oblasť, čím sa tento dokument výrazne líši od komunitného plánu. Komunitný plán sociálnych služieb sa zameriava primárne na sociálnu oblasť, a teda sa špecializuje na užšiu tému a zachádza do hlbšieho detailu celej problematiky.

Cieľom komunitného plánu je efektívne riešiť oblasť sociálnych služieb: na jednej strane jasne a zrozumiteľne definovať zámery obce v tejto oblasti a na strane druhej realisticky posúdiť jeho možnosti. Hlavným cieľom obce je čo najlepšie využiť dostupné finančné prostriedky a dosiahnuť tým čo najlepší výsledný efekt v oblasti poskytovania sociálnych služieb. Komunitný plán sociálnych služieb je vytvorený tak, aby včas reagoval na aktuálne zmeny, problémy či výzvy, a tým dosiahol pružnú aktualizáciu a priniesol nové riešenia vzniknutých situácií. KPSS sa bude aktualizovať každý rok vždy na konci kalendárneho roka v miestnom zastupiteľstve – pred schválením rozpočtu obce na ďalší rok.

Obec Nový Život zostavila komunitný plán sociálnych služieb na roky 2024 - 2030, v ktorom si vytýčili strategické ciele v sociálnej oblasti. Na realizáciu uvedených zámerov plánuje obec využiť financovanie z rôznych zdrojov. Časť predstavujú vlastné zdroje, časť štátny rozpočet SR, súkromné zdroje a taktiež fondy Európskej únie. Zrealizovaním všetkých zámerov bude naplnená vízia obce na roky 2024 - 2030, čím dôjde k významnému rozvoju sociálnej oblasti, vrátane oblasti sociálnych služieb. Od toho sa odvíja využitie komunitného plánu ako hlavného strategického nástroja v procese komunitného plánovania a tiež jeho informačná funkcia pre verejnosť či funkcia monitoringu pre mesto samotné.

Dokument bol spracovaný v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov ako aj v súlade s inými legislatívnymi normami a strategickými dokumentmi. Vzhľadom na uvedené predstavuje Komunitný plán sociálnych služieb na roky 2024 - 2030 cenný nástroj riadenia lokálnych procesov a dosahovania pokroku v oblasti poskytovania sociálnych služieb na lokálnej úrovni.

Zdroje

1. Komunitný plán sociálnych služieb obce Nový Život 2019 - 2023.
2. Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.
3. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2012 - 2030.
4. Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2016 - 2020.
5. Národný program aktívneho starnutia 2021 - 2030.
6. Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 - 2030.
7. Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027.
8. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nový Život na roky 2023 - 2030.
9. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Trnavského samosprávneho kraja na roky 2016 - 2023.
10. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021.
11. Stratégia Európa 2030.
12. Štatistický úrad Slovenskej republiky.
13. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.
14. Zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
15. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.
16. Webová stránka obce Nový Život www.novyzivot.sk
17. Woleková, H. – Mezianová M.: Mini príručka pre komunitné plánovanie sociálnych služieb, 2004.
18. Filipová, M. – Woleková, H. – Petijová, M.: Komunitný plán sociálnych služieb, Metodická príručka, 2018.